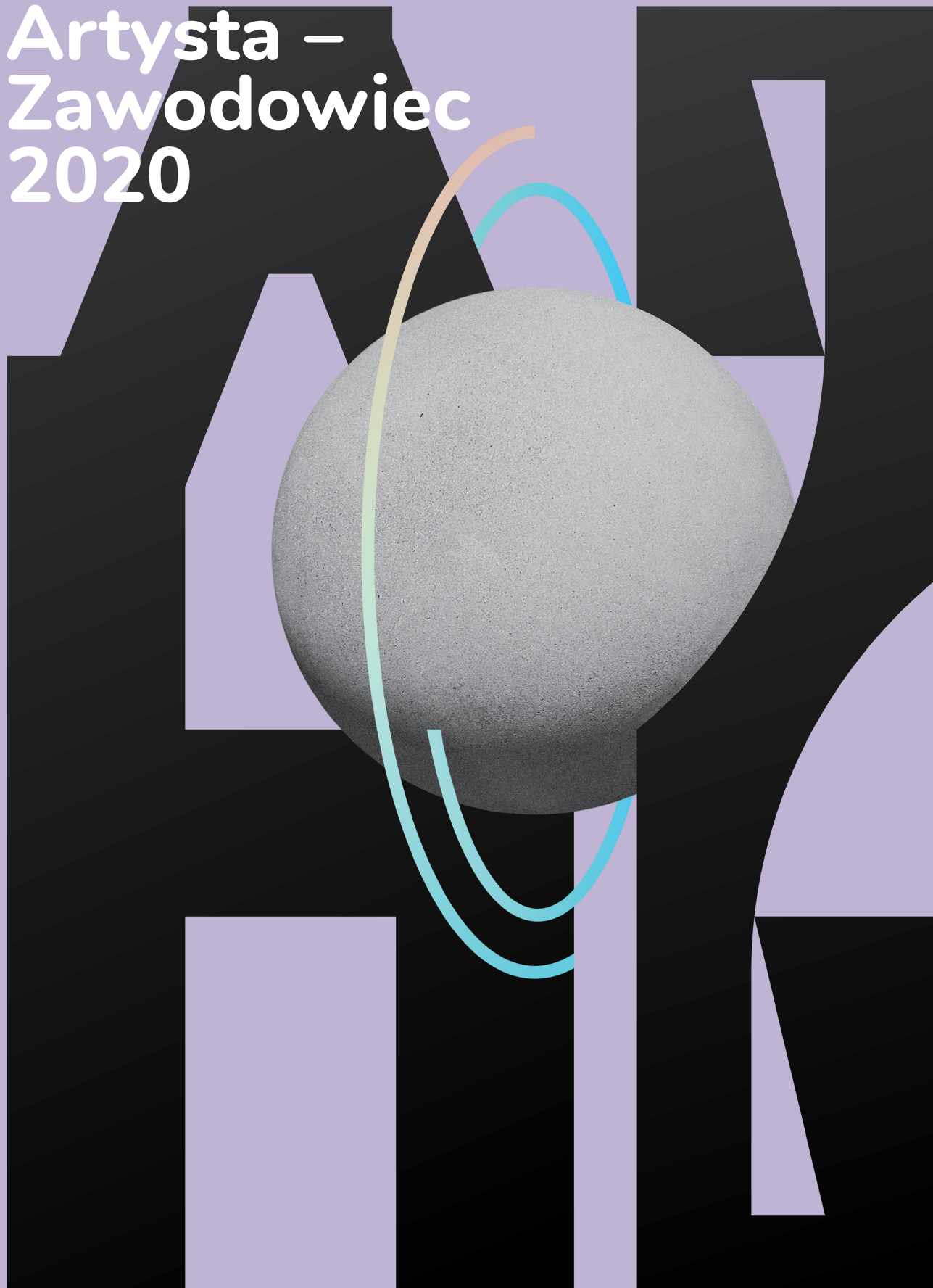

Artysta – Zawodowiec 2020

Materiały uzupełniające

- 3 • **Wstęp**
- 5 • **Na starcie (w Polsce):
konkursy, stypendia, rezydencje
Agnieszka Sural**
- 12 • **Na starcie (poza Polską):
platformy rozwoju, stypendia, rezydencje
Romuald Demidenko**
- 21 • **Mapa polskich galerii i instytucji sztuki
Ewa Tatar**
- 30 • **Aktywizm i DIY (cz. 1)
Joanna Rzepka-Dziedzic**
- 46 • **Aktywizm i DIY (cz. 2)
Adelina Cimochowicz**
- 52 **Wykładowczynie radzą i polecają**
- 52 • **Małgorzata Smagorowicz-Chojnowska**
- 53 • **Diana Lelonek**
- 57 • **Natalia Załuska**

Wstęp

W tym roku odbyła się czwarta edycja projektu edukacyjnego Artysta – Zawodowiec dla początkujących artystów i artystek. Wykłady i konsultacje portfolio mają na celu uzupełnienie wiedzy zdobywanej na studiach oraz przekazanie informacji pomocnych przy organizowaniu sobie życia zawodowego. Nasz program skierowany jest przede wszystkim do studentów i studentek kierunków artystycznych (malarstwo, rzeźba, grafika, sztuka mediów itd.), którzy planują karierę artystów i artystek działających na rynku sztuki, dlatego poruszane kwestie w mniejszym stopniu dotyczą młodych projektantów czy architektów. Podczas zajęć kuratorki, galerzyści, kolekcjonerzy i artystki opowiadali o tym, jak realnie działa świat sztuki i jakie kroki należy podjąć, żeby stać się jego częścią. Teksty, które wchodzi w skład naszego przewodnika, zostały napisane przez prowadzących zajęcia: Agnieszkę Sural, Romualda Demidenko, Ewę Tatar, Joannę Rzepkę-Dziedzic, Adelinę Cimochovicz, Małgorzatę Smagorowicz-Chojnowską, Dianę Lelonek i Natalię Załuską. Materiały te stanowią podsumowanie oraz uzupełnienie wykładów, które odbyły się w marcu i kwietniu 2020 roku online.

W ramach projektu A – Z prowadziliśmy również badanie socjologiczne, mające na celu stworzenie profilu przyszłych absolwentów uczelni artystycznych oraz ocenę skuteczności naszego programu. Raport z edycji 2019 można przeczytać na stronie Fundacji w zakładce [Materiały](#).

Wszystkim studentom dziękujemy za udział w projekcie i zapraszamy do lektury,

Zespół Fundacji Sztuki Polskiej ING

Fundacja Sztuki Polskiej ING rozpoczęła działalność w 2000 roku. Została założona przez spółki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego. Jej głównym celem jest wspieranie rozwoju polskiej sztuki współczesnej. Fundacja organizuje wystawy, wydaje książki, prowadzi działania edukacyjne, lecz przede wszystkim buduje własną kolekcję polskiej sztuki współczesnej, składającą się z prac powstałych w Polsce po 1990 roku. Obecnie liczy ona ponad 200 obiektów.

www: ingart.pl

Facebook: facebook.com/fsping

Instagram: [@ingpolishartfoundation](https://instagram.com/ingpolishartfoundation)

Agnieszka Sural

Na starcie (w Polsce): konkursy, stypendia, rezydencje

Gdy w 1933 roku amerykańsko-szwajcarski astronom i matematyk Fritz Zwicky po raz pierwszy użył terminu „ciemna materia” do opisanego czarnego tła dla świecących gwiazd, nie przypuszczał, że pojęcie to będzie w przyszłości wykorzystywane przez specjalistów z innych dyscyplin do przedstawienia sposobu funkcjonowania ich własnych dziedzin. Jedną z takich rekontekstualizacji dokonał na początku XX wieku artysta, aktywista i pisarz Gregory Sholette. Zastosował on metaforę „ciemnej materii świata sztuki”, wskazując na 95 procent twórców – absolwentów uczelni artystycznych – którzy nigdy nie osiągną sukcesu, ale są niezbędnymi do tego, żeby świat sztuki mógł działać. Co zrobić, żeby nie zostać takim Sholette’owskim „kreatywnym naddatkiem”? Przede wszystkim trzeba tworzyć dobre prace. A oprócz tego – samoorganizować się, czyli wziąć sprawy we własne ręce.

Konkursy i nagrody

Jedną z form samoorganizacji może być zgłaszanie się do konkursów i nagród artystycznych. W Polsce jest wiele takich konkursów, ale tylko niektóre naprawdę liczą się w głównym obiegu sztuki. Warto jednak pamiętać, że udział, nominacja do grona finalistów czy nawet zwycięstwo i otrzymanie pierwszej nagrody nie są równoznaczne z początkiem wielkiej kariery, nie są obietnicą sukcesu, a opinie wydane przez jurorów nieczęsto pokrywają się z tymi głoszonymi później przez krytyków sztuki. Faktem jest

natomiast to, że konkursy i nagrody pomagają artystom tworzyć sieć kontaktów, bardzo potrzebną w świecie sztuki, a także oferują wysokie nagrody pieniężne, dzięki którym można wyprodukować nową pracę lub po prostu przeżyć. Chwilowa sława – przynajmniej w mediach społecznościowych – zwykle również jest gwarantowana.

Konkursy ogólnopolskie (do których może się zgłosić każdy, bez względu na miejsce zamieszkania i studiowania). *Warunki konkursów mogą ulec zmianie.

Ogólnopolski Konkurs Malarstwa „Bielska Jesień”

Organizator:	Galeria Bielska BWA w Bielsku-Białej
Limit wiekowy:	18+
Opłata wpisowa:	70 zł / 25 euro
Nagrody:	30 000 zł / 20 000 zł / 10 000 zł / 5 x 2000 zł
Ważne:	Konkurs przeznaczony jest tylko dla malarzy. Nagrodzone prace trafiają do kolekcji BWA.

Biennale Sztuki Młodych „Rybie Oko”

Organizator:	Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku
Limit wiekowy:	studenci IV i V roku – do 35. roku życia
Opłata wpisowa:	70 zł
Nagrody:	25 000 zł / 9000 zł / 1000 zł / 3000 zł
Ważne:	Nagrodzone prace stają się własnością BGSW. Każdy z uczestników konkursu przygotowuje dziesięciminutową ustną autoprezentację. Określone są limity wielkości prac (np. obrazy maksymalnie 120 x 200 cm).

Artystyczna Podróż Hestii

Organizator:	Fundacja ERGO Hestia
Limit wiekowy:	studenci IV i V roku
Opłata wpisowa:	brak
Nagrody:	rezydencje artystyczne w renomowanych ośrodkach na całym świecie
Ważne:	Wybrany finalista otrzymuje nagrodę prezesa, czyli zaproszenie do współpracy przy projekcie koncepcji wizualnej raportu rocznego firmy na komercyjnych warunkach. Prace finalistów prezentowane są na wystawie w Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie.

Festiwal Sztuki „Młode Wilki”

Organizator:	Akademia Sztuki w Szczecinie
Limit wiekowy:	bez ograniczeń lub do 25. roku życia (dla osób niestudiujących na uczelni artystycznej)
Opłata wpisowa:	brak
Nagrody:	5000 zł
Ważne:	Można się zgłaszać jako grupa artystyczna. Żeby wziąć udział w festiwalu, nie trzeba studiować na uczelni artystycznej.

Nagroda Filmowa PISF i MSN

Organizator:	Państwowy Instytut Sztuki Filmowej, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, Szkoła Wajdy
Limit wiekowy:	brak
Opłata wpisowa:	brak
Nagroda:	500 000 zł
Ważne:	Konkurs przeznaczony dla artystów działających na styku sztuki i kinematografii. Zwycięzca otrzymuje zaproszenie na roczny kurs reżyserii filmowej w Szkole Wajdy.

Konkursy lokalne (przeznaczone dla studentów uczelni w danym mieście)

[Nagroda Artystyczna Siemens](#) (Warszawa)

[Coming Out](#) (Warszawa)

[Najlepsze dyplomy](#) (Gdańsk)

[Nagroda Fundacji Sztuki Polskiej ING](#)

(przyznawana artyście biorącemu udział w wystawie organizowanej w ramach Warsaw Gallery Weekend)

Konkursy zamknięte (do których nominują kuratorzy, krytycy lub inni artyści, czyli sami nie możemy się zgłosić)

[Konkurs Gepperta](#) (BWA Wrocław Galerie Sztuki Współczesnej)

[Spojrzenia – Nagroda Deutsche Bank](#) (Zachęta – Narodowa Galeria Sztuki w Warszawie)

[Paszporty „Polityki”](#)

[Nagroda Katarzyny Kobro](#) (Muzeum Sztuki w Łodzi)

[Nagroda im. Jana Cybisa](#) (ZPAP)

Stypendia artystyczne

Innym sposobem na samoorganizację, czyli zapewnienie sobie warunków do pracy lub życia, jest zdobycie stypendium artystycznego. Otrzymane w ten sposób pieniądze, wypłacane zwykle w trybie comiesięcznym, służą do pokrycia kosztów zakupu niezbędnego sprzętu, materiałów do produkcji prac, wynagrodzenia podwykonawców, opłacenia pracowni, wyjazdów badawczych, rezydencji albo mieszkania i jedzenia.

Stypendia miejskie

Organizator: urząd miasta / wojewody / marszałka.

W większości miast w Polsce istnieje możliwość aplikowania o stypendium artystyczne dla lokalnych twórców. Informacji należy szukać na stronach urzędów miast, wojewodów czy marszałków, a czasem także dzielnic.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Stypendium przeznaczone dla twórców ze wszystkich dziedzin, bez ograniczeń wiekowych. Można aplikować wielokrotnie z zachowaniem dwuletniej przerwy pomiędzy otrzymanymi stypendiami.

Instytut Adama Mickiewicza

Program „Kultura Polska na Świecie”

IAM nie przyznaje stypendiów, ale warto znać ten adres. W ramach programu „Kultura Polska na Świecie” można się ubiegać o sfinansowanie wyjazdu za granicę, jeśli zapraszający organizatorzy nam tego nie zapewniają. Często IAM ogłasza także różnego rodzaju open calls.

Rezydencje

Dlaczego warto pojechać na rezydencję?

- mamy sfinansowane koszty podróży, pobytu, utrzymania i produkcji
- otrzymujemy warunki do spokojnej pracy
- otrzymujemy miejsce do pracy
- dostajemy wsparcie merytoryczne
- tworzymy sieć kontaktów

Rezydencje
organizowane
przez instytucje

[Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski](#) (Warszawa)

[Centrum Kultury ZAMEK](#) (Poznań)

[Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej](#) (Słupsk)

[Państwowa Galeria Sztuki](#) (Sopot)

[Muzeum Śląskie](#) (Katowice)

[Centrum Rzeźby Polskiej](#) (Orońsko)

[Dom Kereta](#) (Warszawa)

Rezydencje
organizowane
przez artystów

[„Wisła 788” Elżbiety Jabłońskiej](#)

[„Przeptyw – Flow” Agnieszki Brzeżańskiej](#)

Polecane lektury

Walter Benjamin, *Twórca jako wytwórca*,
przeł. Hubert Orłowski, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1975.

Julia Cameron, *Droga artysty. Jak wyzwolić w sobie twórcę*,
przeł. Jerzy Paweł Listwan i Agnieszka Rostkowska, Szafa,
Warszawa 2013.

Czarna księga polskich artystów,
red. Katarzyna Górna, Karol Sienkiewicz, Mikołaj Iwański, Kuba
Szreder, Stanisław Ruksza, Joanna Figiel, Wydawnictwo Krytyki
Politycznej, Warszawa 2015.

*Fabryka Sztuki. Podział pracy oraz dystrybucja kapitałów
społecznych w polu sztuk wizualnych we współczesnej Polsce*,
red. Michał Kozłowski, Jan Sowa, Kuba Szreder, Wolny
Uniwersytet Warszawy, Warszawa 2014.

Inicjatywy i galerie artystów,
red. Agnieszka Pindera, Anna Ptak, Wiktoria Szczupacka,
Stowarzyszenie Sztuka Cię Szuka, Toruń 2014.

Praktyczny poradnik dla artystów,
red. Agnieszka Pindera, Stowarzyszenie Sztuka Cię Szuka,
Toruń 2012.

Gregory Sholette, *Dark Matter: Art and Politics in the Age
of Enterprise Culture*, Pluto Press, London 2010.

Sarah Thornton, *Siedem dni w świecie sztuki*,
przeł. Małgorzata Kuliś, Fundacja Propaganda, Warszawa 2011.

Romuald Demidenko

Na starcie (poza Polską): platformy rozwoju, stypendia, rezydencje

„Artysta, który nie mówi po angielsku, nie jest artystą” – głosi hasło, które Mladen Stilinić wykorzystywał w latach 1992–1994 w swoim znanym cyklu. I chociaż chodziło mu nie tylko o sam język, to jednak tytułowe zdanie wyszyte na różowym transparencie stało się punktem wyjścia do dyskusji na temat pozycji artystek i artystów skazanych na „wolne tłumaczenie” swoich biogramów i charakterystyczną nieporadność powstających w ten sposób tekstów. Ten charakterystyczny żargon można sobie przyswoić, czytając noty o wystawach oraz ogłoszenia o naborach do różnego rodzaju programów adresowanych do aktorek i aktorów pola sztuki. Hasło doczekało się też interpretacji – można wymienić choćby pracę duetu Anca Benera i Arnold Estefan *An Artist Who Cannot Network Is No Artist* z 2015 roku, której twórcy problem językowy ze sztandaru chorwackiego klasyka zastąpili umiejętnością budowania i utrzymywania relacji towarzysko-zawodowych (jeśli tak rozumieć termin *network*).

Przyjęło się sądzić, że najważniejszym medium prezentacji wykonywanym przez artystki i artystów jest wystawa. Nie zapominajmy jednak, że jest ona zaledwie jednym z wielu elementów długoterminowego planu, jakim może być praca w polu sztuki. Praca ta oznacza bowiem nie tylko aktywność typowo „zawodową”: tworzenie przez artystów i artystki dzieł w studio w celu pokazania ich na wystawie, a także wysiłek włożony w powstanie tekstu do tej wystawy, za który odpowiada kuratorka lub kurator. Oznacza też wszystko, co łączy „różnego rodzaju projekty”, jak by

to nazwał Boris Groys: spotkania, konsultacje, żmudne formułowanie wniosków o dofinansowanie, nie wspominając o udziale w wernisażach czy aktywności towarzyskiej, cokolwiek będzie ona oznaczać za kilka miesięcy (rozważając popandemiczne scenariusze). Mowa tu o wszystkim tym, czego nie widać, a co najlepiej posłuży prezentacji pracy artystek i artystów oraz da im możliwość spotkania publiczności, nawiązania nowych kontaktów, poznania ciekawych osób, a w przyszłości podjęcia nowych współprac.

Oczywiście sieć instytucji i organizacji prezentujących prace artystek i artystów jest całkiem spora już choćby w samej Polsce, i wiele osób na tym poprzestaje. Istnieje jednak również wiele możliwości międzynarodowych, które często są na wyciągnięcie ręki: rezydencje, stypendia, platformy edukacyjne oraz inne bardziej namacalne lub symboliczne formy wsparcia i wymiany, służące widoczności. Chciałbym zaadresować ten krótki przewodnik do wszystkich, którzy chcieliby się dowiedzieć, jak skutecznie korzystać z tej oferty. Proszę, potraktuj go jak wskazówkę do własnych poszukiwań i zbiór przykładów do sprawdzenia.

Zacznij poszukiwania

Do niedawna słyszeliśmy najczęściej: „Zostań w domu” (nieco dobitniej po angielsku). Pandemia na pewno zmieni pejzaż instytucji i platform wystawienniczych, rezydencyjnych oraz innych tego typu placówek. Niektóre z nich stracą finansowanie, a może nawet przestaną funkcjonować, a w ich miejsce pojawią się nowe. Stwórz swoją własną bazę. Z pomocą mogą przyjść strony: transartists.org, resartis.org, rivet.es, callfor.org, on-the-move.org czy artandeducation.net. Zapoznaj się z jednym z największych serwisów o sztuce e-flux.com, zapisz się do newslettera e-art-now.org.

Oprócz tego możesz też rozejrzeć się za lokalnymi organizacjami wspierającymi mobilność polskich twórców; na przykład w konkursie [Artystyczna Podróż Hestii](#) główną nagrodą jest rezydencja w Nowym Jorku, a [CSW Zamek Ujazdowski](#) działa jako operator wymian i pobytów rezydencyjnych oraz organizator konferencji problematyzujących mobilność artystyczną (ogłoszenia o naborach pojawiają się regularnie na [stronie](#) oraz na [Facebooku CSW](#)). Warto zapoznać się też z działaniami krakowskiej fundacji [Pamaja](#), która współpracuje z artystami i aktywistami z Polski, Kenii i Indonezji; [Strefa Kultury](#) we Wrocławiu prowadzi między innymi nabory dla lokalnych artystów na rezydencje w krajach sąsiednich.

Aplikuj

Na pewno będziesz mieć czasem ochotę aplikować w kilka miejsc jednocześnie. Oczywiście możesz to zrobić, ale lepiej wybrać jeden najbardziej interesujący program i na nim się skoncentrować. Dowiedz się, jaki jest profil miejsca, do którego planujesz się zgłosić. Poznaj formaty jego działań w poprzednich latach, dowiedz się, kiedy powstała obsługująca je organizacja i kto ją tworzy. Może się okazać, że proponowany projekt będzie musiał współgrać z konkretnym kontekstem. Odszukaj nazwiska artystek i artystów, którzy byli laureatami poprzednich edycji. Może znasz kogoś osobiście? Taki kontakt pozwoli nabrać wyobrażenia o współpracy z organizatorem, a także uniknąć błędów formalnych.

Zdarza się, że po przeczytaniu informacji o przebiegu naboru do interesującego nas programu wciąż brakuje odpowiedzi na pytania na przykład o format aplikacji. By rozwiązać wątpliwości, warto skontaktować się bezpośrednio z organizatorami – adres odpowiedniej osoby można zazwyczaj znaleźć w treści ogłoszenia.

Zapisz sobie ważne terminy i pomyśl, jak najlepiej zaplanować przygotowanie aplikacji. Zrób listę wymaganych dokumentów,

wyznacz sobie dedlajn i nie czekaj z wysyłką na ostatnią chwilę. Przed wysłaniem upewnij się, że nie brakuje żadnego załącznika, a liczba stron w załączonych dokumentach zgadza się z tym, co wymieniono w wymaganiach, zadbaj o odpowiednie podpisanie obrazków i jasno opisz planowane działanie. Unikaj błędów formalnych. Jeśli masz trudności, by dokończyć składanie wniosku, spróbuj odciąć się od bodźców z zewnątrz i zastosuj metodę sprawdzoną przez wiele artystek i artystów: włącz tryb lotniczy w telefonie.

Przeczytaj warunki dwa razy na początku i jeszcze raz na koniec

Jeśli wybierasz się na rezydencję, dowiedz się, co zapewnia instytucja zapraszająca (kieszonkowe, pokrycie kosztów podróży, zakwaterowanie) oraz do czego zobowiązują się uczestniczki i uczestnicy programu (prezentacja riserczu pod koniec pobytu itp.). Gdy bierzesz udział w konkursie, upewnij się, czy laureatki i laureaci pozostawiają organizatorom swoją pracę. W ogłoszeniu powinny się znajdować takie informacje oraz szczegółowy regulamin udziału.

Wiele interesujących programów nie oferuje uczestnikom właściwie nic oprócz zakwaterowania w miejscu pobytu, co zmusza wiele artystek i artystów do szukania dodatkowych środków na wyjazd, jeśli chcą wziąć udział w wystawie lub myślą o rezydencji. Czasem w aplikacji wymagane jest też podanie źródła dofinansowania upragnionego projektu. Pomocne może być wsparcie ze strony organizacji mających budżety na takie cele: Instytut Adama Mickiewicza finansuje koszty krótkich podróży i zakwaterowania (program [„Kultura Polska na Świecie”](#)), Narodowe Centrum Kultury przyznaje stypendia [Młoda Polska](#) dla twórców poniżej 35. roku życia do wykorzystania na realizację rezydencji czy publikacji, podobnie jak [Departament Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej MSZ](#). Artyści ubiegający się o rezydencję w Nowym Jorku mogą zgłosić się do programu [Visegrad Fund](#) (Residencies in New York);

finansuje on też pobyty i projekty realizowane na zasadzie wymiany między Czechami, Polską, Słowacją i Węgrami w ramach programu [Visual and Sound Arts Residency](#). Jeśli myślisz o wyjeździe do Niemiec: [Institut für Auslandsbeziehungen](#) finansuje wymiany między tamtejszymi instytucjami i artystami z różnych regionów w ramach cyklu [Artists' Contacts Programme](#), a [DAAD](#) przyznaje między innymi stypendia dla artystów. Artyści mieszkający w Holandii lub planujący związać się z tym krajem mogą korzystać z programu [Mondriaan Fund](#).

Nie zapomnij regularnie aktualizować swojego portfolio, strony internetowej oraz kont w mediach społecznościowych (szczególnie jeśli podajesz ich adresy w aplikacji). W zwiększeniu widoczności w sieci mogą pomóc też dokumentacje wystaw, na przykład na łamach blogów takich jak [Art Viewer](#), [Tzvetnik](#), [Daily Lazy](#), [O Fluxo](#), [AQNB](#), a także [Footnotes on Art](#), [Easttopics](#), [Blok Magazine](#) (dawniej połączony z redakcją SZUMu) czy [Echo Gone Wrong](#) (fokus na kraje bałtyckie). Sprawdź też magazyny w wersji internetowej, na przykład [Mousse](#), [Cura Magazine](#) oraz alternatywne platformy, jak [The Wrong Biennale](#), [Guest Rooms](#) (prowadzę go z Magdaleną Adameczek, zapraszam: [guestrooms.xyz](#)). Wysyłając pliki, pamiętaj, by przesłać link do zdjęć z kompletem podpisów (autor, tytuł pracy, rok powstania, technika, nazwisko fotografa itp.) oraz notą prasową. W celu wypromowania wydarzenia, które organizujesz, możesz też skorzystać z bezpłatnego serwisu [ArtRabbit](#) lub wspomnianego [e-artnow](#) (pierwsze ogłoszenie jest darmowe).

Przykłady, które wymieniam w tekście, dotyczą najczęściej programów kierowanych do artystów wykorzystujących różne media. Niektóre dyscypliny wciąż jednak są mocno wyspecjalizowane: przykładem są nowe technologie i projektowanie, i w tym przypadku zajęcia ze świetną kadrą oferuje [Strelka Institute for Media, Architecture and Design](#) w Moskwie. Wiele dzieje się w obszarze fotografii: rezydencje oferuje łotewski program [ISSP](#), coroczny

konkurs organizuje [Riga Photo Month](#). Jest też wiele pism internetowych, na przykład wywodzący się ze Szwajcarii [YET](#) oraz [Foam Magazine](#) organizujący też coroczny konkurs [FOAM Talent Call](#).

Sprawdź informacje o otwartych konkursach, na przykład brytyjskiej nagrodzie [Ivan Juritz Prize](#), [Future Generation Art Prize](#), przyznawanej co dwa lata przez Pinchuk Foundation oraz nowojorskim [Apexart](#), wspierającym projekty wystaw na miejscu oraz zdalnie.

Wybrane kierunki

Artyści mają też spory wybór programów edukacyjnych. By wymienić kilka: w tym roku fundacja [Onassis](#) w Atenach poprowadzi rezydencyjno-dydaktyczny cykl dla artystów ([Inter](#))[national Artistic Research Residency](#). Od kilku lat [Rupert](#) w Wilnie prowadzi swój stały program alternatywnej edukacji. Możesz skorzystać także z letnich programów, na przykład [Salzburg Academy](#) prowadzi rokrocznie zajęcia typu masterclass między innymi z artystami i krytykami, swój własny program letni organizuje też londyńskie [Tate Modern](#). Warto mieć na oku organizacje, które w poprzednich latach oferowały letnie kursy – to między innymi centrum sztuki [PLATO](#) w Ostrawie, gdzie zagościła „szkoła wyrazu”, czyli School of Expressions, [BAK](#) (z Utrechtu) w Bratysławie oraz nieformalna organizacja [Swimming Pool](#) w Sofii czy kolektyw [WHW Akademija](#) z Zagrzebia, organizujący kursy dla artystów i kuratorów. Warto śledzić ich strony oraz poszukiwać nowych ofert.

Popularnym sposobem na wyjazd jest stypendium lub praktyki w ramach studenckiej wymiany partnerskiej znanej jako Erasmus. Jeśli wolisz uczestniczyć w regularnym programie, sprawdź, co oferują kraje sąsiedzkie, na przykład [Instytut Fotografii Twórczej](#) w czeskiej Opawie z programem studiów magisterskich. Jest wiele uczelni w Niemczech, choćby [Städelschule Frankfurt](#), [Kunstakademie Münster](#) czy berliński oddział [Bard College](#). Artyści często wybierają też londyńskie szkoły: [Royal College of Art](#) oraz [Goldsmiths College](#).

Decydując się na kontynuację studiów za granicą, pomyśl o Holandii, która ma sporą bazę programów rezydencyjno-dydaktycznych i korzystne warunki stypendialne. Kilka przykładów: dwuletni kurs [De Ateliers](#) w Amsterdamie, gdzie roczne czesne wynosi około 3200 euro, a stypendium 13 650 euro; dwuletni program o podobnym charakterze proponuje [Rijksakademie van Beeldende Kunsten w Amsterdamie](#), roczne czesne to około 2750 euro i stypendium 14 000 euro; dwuletni podyplomowy program dla artystów i teoretyków w [Sandberg Instituut](#) w Amsterdamie, czesne około 2640 euro. Rezydencje dydaktyczne proponują: [Jan van Eyck Academie](#) w Maastricht, trwają od 6 do 12 miesięcy, wymagane czesne około 2350 euro za 12 miesięcy, a stypendium opiewa na 900 euro miesięcznie; [DAI Roaming Academy](#) to „dojazdowy” dwuletni program dydaktyczny w Arnhem, czesne wynosi około 2140 euro; [Piet Zwart Institute](#) w Rotterdamie oferuje dwuletni program magisterski, roczne czesne to około 1720 euro.

Ciekawą propozycją jest też belgijski [HISK](#) w Gandawie, studyjno-dydaktyczny dwuletni program nastawiony między innymi na wizyty studyjne oraz spotkania z kuratorami i kolekcjonerami; czesne wynosi 2000 euro, studio wliczone w cenę. Warto wymienić też [KASK School of Arts](#) oraz brukselskie programy dla performerów, między innymi [Advanced Performance and Scenography Studies](#) oraz frankońskie akademie [Arba-Esa](#) i jeden z najstarszych: [La Cambre](#).

Wybrane programy rezydencyjne

Sprawdź ofertę pobytów w krajach sąsiednich, na przykład w Niemczech: program [Akademie Schloss Solitude](#) w Stuttgarcie, kierowany do artystów, kuratorów i krytyków, [Künstlerhaus Schloss Balmoral](#) oraz dwie berlińskie propozycje działające na zasadzie rekomendacji: [DAAD Artists-in-Berlin Program](#), działający od 1964 roku, oraz nieco młodszy [Bethanien](#). Ciekawą ofertę ma też Litwa – to program centrum rezydencji artystycznych z fokusem na alternatywną edukację [Rupert](#) w Wilnie oraz [Nida Art Colony](#) w niezwyklej lokalizacji przy granicy z obwodem kaliningradzkim. Godne polecenia są też programy w czeskiej Pradze, między innymi [Meet Factory](#), które od niedawna prowadzi nabory, oraz [AIR Futura](#) w Pradze. Inne miejsca w tak zwanej nowej Europie to między innymi działający od 2010 roku ośrodek wymiany [IZOLYATSIA](#) w Kijowie oraz nowa instytucja [Kai Art Center](#) w Tallinie.

Warto sprawdzić także programy w starej Europie, na przykład we Francji: akademicki program rezydencyjny [École Nationale Supérieure d'Art](#) w Bourges; centrum sztuki [CAC la synagogue de Delme](#) niedaleko Metz, które organizuje rezydencje o nazwie Lindre-Basse, oraz jeden z najstarszych programów [Triangle](#) w Marsylii. Jeśli chcesz zrobić niewielki projekt, a przy okazji interesujesz się wątkami kolonialnymi, zajrzyj na stronę paryskiej [La Colonie](#), działającej od 2016 roku inicjatywy założonej przez Kadera Attię. Sprawdź również program dla artystów Europejskiego Banku Inwestycyjnego, czyli [EIB Institute](#) w Luksemburgu oraz ofertę rezydencyjną centrum sztuki [Casino Luxembourg](#). Jeśli chcesz pojechać na rezydencję do Londynu, przejrzyj propozycje [Gasworks](#) oraz [Delfina Foundation](#) – obie organizacje mają co roku innych partnerów, warto więc na bieżąco śledzić ich ogłoszenia. Osobiście polecam programy belgijskie, między innymi realizowane przez centrum sztuki i fundację [Villa Empain](#) w wyjątkowej willi art déco z 1930 roku; ośrodek wymiany [AIR Antwerpen](#), z którym współpracuje między innymi CSW Zamek Ujazdowski;

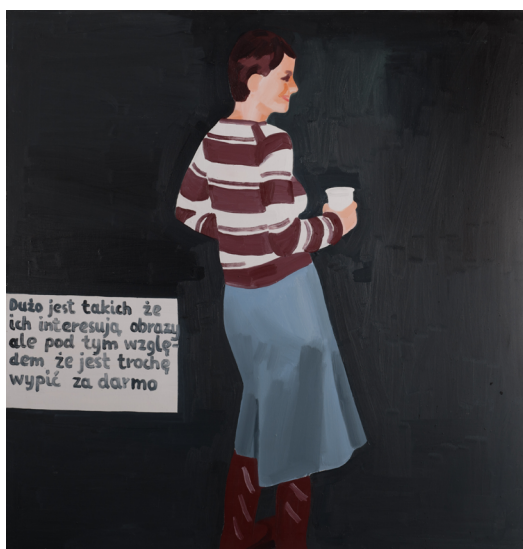
[Fondation Thalie](#) w Brukseli założona przez kolekcjonerkę Nathalie Guiot, przyjmująca propozycje w trybie całorocznym oraz [FLACC](#) we flamandzkim Genk. Warto też mieć na oku jedną z najważniejszych instytucji sztuki w futurystycznym budynku dawnego browaru [WIELS](#) w Brukseli, gdzie od 2007 działa program rezydencyjny (obecnie jedynie poprzez zaproszenia); dzięki pokazywanej tam wystawie Aliny Szapocznikow większość młodych twórców kojarzy Polskę właśnie z tą artystką. Wśród włoskich organizacji można wymienić jedną z najstarszych [Cittadellarte](#), prowadzoną przez Fondazione Pistoletto, oraz działającą od niedawna i nakierowaną na sztukę z regionu Europy Środkowej [Eva Kahan Foundation](#), organizującą pobyty w Toskanii. Warto wspomnieć też o programie [Temporars Susch](#), w ramach którego realizowany jest cykl rezydencji w nowym muzeum Grażyny Kulczyk.

Poza Europą również można znaleźć wiele możliwości. Wymienię jedynie kilka: [Fogo Island Arts](#), które przyjmują zgłoszenia co dwa lata; [ISCP](#), czyli jeden z największych programów studyjno-rezydencyjnych dla artystów i kuratorów w Nowym Jorku; [Art in General](#), inicjatywa artystów działająca od 1981 roku również w NYC; [CHINATI](#) w artystycznym zagłębieniu na pustyni Marfa oraz jeden z najstarszych programów adresowanych do fotografów [Light Work](#) w Syracuse w stanie Nowy Jork.

Ewa Tatar

Mapa polskich galerii i instytucji

jako uzupełnienie wykładu
wygłoszonego wraz z Tomkiem
Pawłowskim Jarmołajew

Marcin Maciejowski,
Dużo jest takich, że
ich interesują obrazy
1999, olej, płótno,
127 × 122 cm
FSP ING 0052

Najważniejsza jest współpraca. To, co zawiera portfolio – czyli to, jak myślimy – także jest istotne, ale nic nie zastąpi rozmów i ciepłych (choć czasami też chłodnych) kontaktów międzyludzkich. Relacje warto budować już na studiach, wspólnie z koleżankami i kolegami organizując rzeczy, o których do tej pory nikomu się nie śniło. Jeśli koledzy są nieco ospali, warto samemu wychodzić z inicjatywą, proponować rzeczy. Do skutku.

Warto korzystać z obecności nauczycieli akademickich, nie tylko tych, do których chodzimy na obowiązkowe zajęcia. Warto pytać, pytać, pytać. Warto bywać, ale nie z powodu darmowych trunków na wernisażach, lecz ze względu na nasze zainteresowania. Warto być obecnym i zabierać głos. No i – powtórzę – warto pytać. Nic nie zwraca uwagi sali tak, jak bystre pytanie czy komentarz w trakcie dyskusji na przykład po promocji książki. Na wernisażach natomiast mamy rzadką okazję, by poznać kogoś osobiście, dlatego warto się przełamać, podejść, pogratulować czy podzielić się wrażeniami.

Warto interesować się sztuką, i budować, choćby w notesiku, swoją prywatną mapę instytucji i ludzi. Najpotężniejsze działy intelektualne w Polsce – stan na marzec 2020 roku – wytacza nieustannie Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie. CSW Zamek Ujazdowski w Warszawie proponował dotychczas zjawiskowe wystawy. Stołeczna Zachęta upowszechnia ważne wątki z historii sztuki, a Biennale Warszawa mapuje punkty przecięcia działalności artystycznej i życia społecznego. Nikt tak nie reinterpretuje awangardy, jak Muzeum Sztuki w Łodzi (sprawdźcie instagramowe konto tej instytucji). Warto być na bieżąco, znać nazwiska pokazywanych artystów, rozpoznawać twarze twórców programów, wyłapywać najważniejsze tezy zapraszanych gości. To instytucje zajmujące się przede wszystkim produkcją wiedzy – warto odrobić zadane przez nie lekcje. Inne placówki o ogólnym profilu to na przykład Muzeum Współczesne Wrocław (ze stałą wystawą poświęconą pionierowi konceptualizmu i kuratorstwa w Polsce, Jerzemu Ludwińskiemu), NOMUS w Gdańsku i MOC AK w Krakowie. Warto śledzić także działania plenerowego Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku – to podradomski ośrodek organizujący ciekawe triennale młodej sztuki.

Muzea i centra
sztuki nastawione
na produkcję wiedzy

[Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie](#)

[Muzeum Sztuki w Łodzi](#)

[CSW Zamek Ujazdowski w Warszawie](#)

[Zachęta Narodowa Galeria Sztuki](#)

[Muzeum Współczesne Wrocław](#)

[NOMUS](#)

[MOC AK](#)

[Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku](#)

Nie zaszkodzi też zachować czujność wobec tego, co dzieje się w naszym bezpośrednim sąsiedztwie. W każdym mieście, w którym działa akademia, jest co najmniej jedna dobra galeria sztuki. W każdym większym ośrodku jest galeria miejska – spadkobierczyni dawnej sieci BWA. Warto być na bieżąco. Często są to wybitnie prowadzone przez kuratorów-dyrektorów instytucje o bardzo ciekawym programie, otwartym na osoby wywodzące się z lokalnego środowiska (patrz: Tarnów, Zielona Góra, Gorzów Wielkopolski). Niektóre z nich, jak Gdańska Galeria Miejska czy Labirynt w Lublinie, szczególnie sprzyjają młodym twórcom (Project Room w CSW warszawskim i Miejsce Projektów Zachęty to ważne adresy w notesie młodego twórcy!). Inne, jak Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku, organizują konkursy dla osób przygotowujących dyplom albo, jak Galeria Bielska w Białymostku, cenione konkursy malarskie. Ale są też Poznań, Szczecin, Olsztyn, Elbląg, Bydgoszcz, Kraków, Chełm, Sopot, Zakopane, Koszalin, Rzeszów, Przemyśl, Olkusz, Konin, Kalisz, Białystok, Radom, Kielce, Ostrów Wielkopolski, Sieradz, Nowy Sącz, Ciechanów, Sanok, Ostrołęka, Zamość, Krosno, Toruń, Włocławek, Wrocław, Wałbrzych, Opole, Katowice, Bytom, Częstochowa, Gorlice, Legnica, Jelenia Góra... Warto mieć rozeznanie i coś tu i tam zaproponować. Szczególnie w mieście lub regionie, z którego pochodzimy (i nie należy zniechęcać się faktem, że niektóre z tych instytucji mają fatalne strony www!). Znamy przecież lokalny kontekst, a dzięki naszym doświadczeniom w polu sztuki mamy inną perspektywę, jesteśmy zarazem swoi i obcy. Jeśli będziemy przekonujący i świadomi tego, co i jak możemy wspólnie przedsięwziąć (a zarazem pozostaniemy otwarci na rozmowę), na pewno wydarzy się coś ważnego – i dla nas, i dla instytucji!

Galerie miejskie
(kolejność subiektywna)

[Galeria Labirynt w Lublinie](#)

[BWA Tarnów](#)

[Miejski Ośrodek Sztuki w Gorzowie Wielkopolskim](#)

[BWA Wrocław Galerie Sztuki Współczesnej](#)
(ze wspólną BWA Dizajn)

[Gdańska Galeria Miejska](#)

[Galeria Miejska BWA w Bydgoszczy](#)

[Trafostacja Sztuki w Szczecinie](#)

[Galeria Miejska Arsenał w Poznaniu](#)

[BWA Zielona Góra](#)

[CSW Kronika w Bytomiu](#)

[Galeria Bielska w Bielsku-Białej](#)

[CSW Łaźnia w Gdańsku](#)

[Galeria Arsenał w Białymstoku](#)

[Galeria Sztuki Współczesnej BWA w Katowicach](#)

[Państwowa Galeria Sztuki w Sopocie](#)

[Galeria Sztuki Współczesnej w Opolu](#)

[BWA w Olsztynie](#)

[Galeria EL w Elblągu](#)

[CSW Znaki Czasu w Toruniu](#)

[Galeria Sztuki Wozownia w Toruniu](#)

[Mazowieckie Centrum Sztuki Współczesnej](#)

[„Elektrownia” w Radomiu](#)

[Bunkier Sztuki w Krakowie](#)

[Bałycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku / Ustce](#)

[Galeria Sztuki Współczesnej im. Jana Tarasina w Kaliszu](#)

[Biuro Wystaw Artystycznych w Jeleniej Górze](#)

[BWA w Kielcach](#)

[Galeria Manhattan w Łodzi](#)

[BWA w Ostrowcu Świętokrzyskim](#)

[Galeria Sztuki Współczesnej BWA w Olkuszu](#)

[Galeria im. Sleńdzińskich w Białymstoku](#)

[BWA Galeria Sanocka](#)

[Wałbrzyska Galeria Sztuki BWA](#)

[Galeria Sztuki Współczesnej BWA Sokół w Nowym Sączu](#)

[Galeria Sztuki Współczesnej w Przemyślu](#)

[BWA Galeria Zamojska](#)

[Galeria Sosnowieckiego Centrum Sztuki](#)

[BWA w Rzeszowie](#)

[BWA w Sandomierzu](#)

[Galeria BWA Jatki w Nowym Targu](#)

[Wieża Ciśnień w Koninie](#)

[Płocka Galeria Sztuki](#)

[Galeria Sztuki Współczesnej w Ostrowie Wielkopolskim](#)

[Ośrodek Działań Artystycznych w Piotrkowie Trybunalskim](#)

[BWA Sieradz](#)

[Galerie Sztuki Powiatowego Centrum Kultury i Sztuki
im. Marii Konopnickiej w Ciechanowie](#)

[Galeria Ostrołęckiego Centrum Kultury](#)

[BWA Krosno](#)

[Biuro Wystaw Artystycznych „U Jaksy” w Miechowie](#)

[Galeria Sztuki Współczesnej we Włocławku](#)

[Miejska Galeria Sztuki w Częstochowie](#)

[Galeria Sztuki w Legnicy](#)

[Muzeum Dwory Karwacjanów i Gładyszów w Gorlicach](#)

[BWA Skierniewice](#)

[Galeria 72 w Muzeum Ziemi Chełmskiej](#)

[Dział Sztuki Współczesnej w Muzeum Okręgowym
w Koszalinie](#)

[Galeria XX1 i Galeria Foksal prowadzone
przez Mazowiecki Instytut Kultury w Warszawie](#)

Obiegi

Warto mieć rozeznanie nie tylko wśród instytucji publicznych, ale także wśród galerii komercyjnych (ostatnio pojawiają się doradcy / art advisors; niestety nie ma jeszcze w Polsce agentów artystów) i tych (czasem też sprzedających sztukę) prowadzonych przez NGO-sy. Dobrze znać profile domów aukcyjnych (Desa, Libra i inne), daty targów, wiedzieć, co kryje się za tajemniczo brzmiącymi nazwami WGW, FOAF, Groszowe Sprawy. Warto odwiedzać ofspejsy, zwykle prowadzone przez Waszych rówieśników, miejsca mutujące i mobilne – i z nimi inicjować ruch, bo nic tak nie zwiększa widoczności. W każdym z wymienionych miejsc może się wydarzyć coś ciekawego dla rozwoju Waszej drogi. Dlatego czemuż by nie przyjrzeć się także działalności ZPAP (Związek Polskich Artystów Plastyków) i jego galeriom, choćby DAP w Warszawie, na Mazowieckiej.

Wybrane instytucje zajmujące się pokazaniem i sprzedażą sztuki oraz reprezentacją (interesów) artystów

(kolejność subiektywna)

Fundacja Galerii Foksal	Warszawa
Starmach	Kraków
Raster	Warszawa
Polana Institute	Warszawa
Stereo	Warszawa
Piekary	Poznań
Piktogram	Warszawa
ESTE	Gliwice
LETO	Warszawa
Pola Magnetyczne	Warszawa
lokal_30	Warszawa
Wschód	Warszawa
Propaganda	Warszawa
Dawid Radziszewski Gallery	Warszawa
BWA Warszawa	Warszawa
Instytut Fotografii Fort	Warszawa
Fundacja Profile	Warszawa

Le Guern	Warszawa
Monopol	Warszawa
Galeria Henryk	Kraków
Olszewski Gallery	Warszawa
Galeria m ²	Warszawa
Rodriguez Gallery	Poznań
Szydłowski Gallery	Warszawa
Wizytująca	Warszawa

Wybrane NGO-sy i off spaces

(kolejność alfabetyczna)

DOMIE	Poznań
Elementarz dla użytkowników miast	Kraków
Fundacja Archeologia Fotografii	Warszawa
Galeria Szara	Katowice
Galeria Wschodnia	Łódź
Śmierć Człowieka	Warszawa
Śmierć Frajerom	Warszawa

A! Warto też czytać krytyków, trochę dla rozeznania się w branży sztuki, trochę dla samej specyfiki tego, jak się o sztuce myśli i pisze.

PS W życiu zdarzają się różne przygody, dlatego warto pamiętać o prawach pracowniczych, Inicjatywie Pracowniczej i Ogólnopolskim Forum Sztuki Współczesnej (forumsztuki-wspolczesnej@gmail.com). Dbajcie o siebie! Proście o egzemplarze umów do wglądu, czytajcie je i negocjujcie warunki, zanim przystąpicie do pracy! Upewnijcie się, że warunki danej współpracy to warunki, na które świadomie się godzicie, że to Wasza decyzja. Oczywiście zdarza się, że w ofspejsach działamy hobbystycznie, wszyscy pracują bez kasy albo z drobnymi budżetami, ale jeśli w kolejnym mailu od instytucji czy podmiotu komercyjnego nie ma mowy o honorarium, trzeba o nie dopytać. Warto zapytać także o budżet na podróż, zakwaterowanie i produkcję prac. Niekoniecznie trzeba oddawać autorskie prawa majątkowe; licencja nieograniczona na czas nieokreślony daje te same prawa do wypracowanego wspólnie przez

artystę i instytucję utworu, jakim jest wystawa. Warto wspólnie z producentem i kuratorem zastanowić się także nad przedmiotem umowy, przegadać strategię pracy, wspólnie zaplanować kolejne działania.

Warto czytać
i przeglądać

[„NN6T”](#)

[„Szum”](#)

[dwutygodnik.com](#)

[blok.pl](#)

[monoskop.org](#)

[moussemagazine.it](#)

[frieze.com](#)

[cabinetmagazine.org](#)

[parkettart.com](#)

[artreview.com](#)

[artforum.com](#)

[e-flux.com](#)

Joanna Rzepka-Dziedzic

Aktywizm i DIY (cz. 1)

Wikipedia

Zrób to sam (hobby) (ang. do it yourself ('du: it ja'self), w skrócie DIY) – określenie idei związanej z samodzielnym, niekomercyjnym wykonywaniem zwykle na własne potrzeby różnych prac bez pomocy profesjonalistów. Anglojęzyczny termin DIY pojawił się na początku XX wieku, a do powszechnego użytku wszedł po II wojnie światowej.

Trochę historii

Niezależny ruch artystyczny, „ruch galerii” to zjawisko w polskiej sztuce współczesnej polegające na wspólnotowym działaniu środowisk artystycznych w drugiej połowie XX wieku, niezależne od ówczesnej polityki kulturalnej PRL.

Więcej informacji:

Łukasz Guzek, [Ruch galeryjny w Polsce: zarys historyczny: od lat sześćdziesiątych poprzez galerie konceptualne lat siedemdziesiątych po ich konsekwencje w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych](#), „Sztuka i Dokumentacja” 2012, nr 7, s. 13–30.

O czym mowa

Galerie niezależne (art spaces, off spaces, artist-run-spaces, galerie niezależne, galerie niekomercyjne) – działające poza odgórnymi strukturami administracyjnymi, niepodlegające prawom rynku, funkcjonujące na zasadach niezależnych instytucji kultury, finansujące swój program z grantów, sprzedaży biletów, zysków z kawiarni, darowizn czy sponsoringu.

Przykłady młodych galerii niezależnych działających teraz lub w niedalekiej przeszłości

Śmierć Człowieka / Serce Człowieka

(pokój w prywatnym mieszkaniu Warszawa)

Potencja (pracownie, Kraków)

Stroboskop (garaż, Warszawa)

Galeria Kubek (w koszu na śmieci, lokalizacja zmienna)

ROD (ogródki działkowe, Warszawa)

Minus 1 (kiosk w przejściu podziemnym, Katowice)

Złoty Kiosk (Wrocław)

Galeria Wąska

(korytarzowe okienko na Akademii Sztuk Pięknych, Katowice)

Galeria Sandra (Poznań)

Próżnia i OS17 (Szczecin)

Groszowe Sprawy (Warszawa)

Gablotka (gablotka ogłoszeniowa, Sopot)

Szalona Galeria (objazdowa, Polska)

Fundacja Salony

(pomieszczenie w siedzibie fundacji, Zielona Góra)

Komputer (zmiennie lokalizacje, Warszawa)

Wykwit (Wrocław)

Jest Galeria (Wrocław)

MD_S (Wrocław)

CSW Wiewiórka (klaster, Kraków)

CentrumCentrum (Szczecin)

Tajna Galeria (Gdańsk)

U Agatki (Wrocław)

Galeria Czynna (pustostany, Łódź)

DOMIE (Poznań)

Dlaczego taka metoda pracy jest popularna wśród artystek i artystów?

- cel sam w sobie: potrzeba działania
- pierwsze kroki: tworzenie przestrzeni dla eksperymentów i prób
- poszerzenie pola działalności i obiegu instytucjonalnego / istniejącego
- w kontrze do obiegu instytucjonalnego / istniejącego
- aktualność działań, szybkość reakcji
- promocja działań własnych i grupy, możliwość realizacji dokumentacji (portfolio)
- możliwość poznania i nawiązania współpracy, wymiany z innymi artystami i artystkami, kuratorami i kuratorkami, galerzystami i galerzystkami; udział w sieci galerii

Zalety działania w grupie

- większe zasoby własne (czas, umiejętności, dostęp do kapitałów)
- współodpowiedzialność
- doświadczenie, bycie „w obiegu”
- większa wiarygodność wobec urzędów (osobowość prawna)
- szybkość, aktualność reakcji na sytuację społeczną, polityczną czy kryzysy
- niezależność decyzji, wolność wypowiedzi

Wady działania w grupie

- dłuższy czas podejmowania decyzji lub branie odpowiedzialności za innych

- rozproszona odpowiedzialność – stwarza problemy w relacjach ze światem zewnętrznym
- finansowanie własne lub samodzielne pozyskiwanie środków finansowych (sponsoring, crowdfunding, dotacje itp.)
- konieczność bycia koordynatorką, managerem, producentką, PR-owcem, księgową itp. – często nieodpłatnie, ale z pełnym zaangażowaniem
- konieczność posiadania innego źródła dochodu, zatrudnienia, często poza światem sztuki

Zrzeszanie się – kolektywy, grupy nieformalne czy NGOsy?

nieformalne

grupy znajomych, środowiska, kolektywy; wykorzystują relacje personalne i własne zasoby (lokal, narzędzia, wiedzę i umiejętności, finanse, miejsca noclegowe, transport itp.)

formalne

koła naukowe (w ramach uczelni) albo organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, fundacje, spółdzielnie itp.)

Dzięki temu zyskujemy: formę prawną (numer KRS, NIP, REGON), a więc między innymi możliwość pozyskania miejsca (przestrzeni wystawienniczej, pracowni, miejsca na festiwal) lub środków finansowych (dotacji, sponsoringu).

Jak zdobyć miejsce?

po prostu :)

Można wykorzystać aktualnie dostępne zasoby własne, na przykład własne mieszkanie lub pokój, przestrzeń nieodpłatnie udostępnioną przez znajomych albo osobę czy firmę wspierającą, pracownię, miejsce na uczelni, ogródek działkowy, przestrzeń publiczną, Internet.

Minusy:

nieoficjalność, wykorzystanie przestrzeni niezgodne z jej formalnym przeznaczeniem.

wynajęcie przestrzeni
(na podstawie umowy)

- samorządy: miasto, gmina, województwo, dzielnica – „lokal na kulturę”
- podmiot prywatny
- inne NGO-sy, klastry itp.
- instytucje kultury (muzea, domy kultury, teatry itp.)
- współpraca z uczelnią

Źródła finansowania

Możliwości dostępne dla osób prywatnych

- własne środki finansowe
- zbiórki publiczne, fundraising
- stypendia
- sponsor, mecenas

Możliwości dostępne dla podmiotów posiadających osobowość prawną (NGO, firma)

- dotacje celowe na działania
- dotacje celowe na prowadzenie miejsca i inwestycje
- sprzedaż prac, edycji, wydawnictw
- aukcje
- opłaty za uczestnictwo w wydarzeniach
- udostępnianie miejsca
- edukacja: prowadzenie warsztatów, kursów, programów mentorskich

Finansowanie – na co zwrócić uwagę?

- finansowe „zasoby własne” grupy i poszczególnych osób a dynamicznie zmieniające się warunki zewnętrzne i sytuacje osobiste

- samoorganizacja a koszty stałe prowadzenia miejsca
- samoorganizacja a koszty współpracy i organizacji wydarzeń (koszty produkcji, transportu, noclegów, utrzymania miejsca, honoraria itp.)
- „biznesplan” i perspektywa czasowa – forma przejściowa, tymczasowa czy docelowa?
- potencjał współpracy i wsparcia zewnętrznego, instytucjonalnego (finanse, lokal, sprzęt, zagadnienia techniczne, promocja itp.)
- dywersyfikacja źródeł finansowania – nasza supermoc :)

Ramy prawne

- Ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej
- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych (w tym ochrona wizerunku)
- RODO
- PPOŻ (przepisy przeciwpożarowe)
- prawo budowlane (przeznaczenie lokalu, liczba osób mogących z niego korzystać, sanitariaty, dostosowanie dla osób z niepełnosprawnościami itp.)
- prawo pracy
- prawo podatkowe
- uchwały miejskie, samorządowe i inne lokalne rozporządzenia
- regulamin spółdzielni mieszkaniowej

DIY -> DO IT TOGETHER

Dodatki

O galeriach

Anna Pajęcka, [Nie palcie instytucji, zakładajcie własne](#), „Dwutygodnik” 2020, nr 275.

„Cała polska, czyli jazda na barana. O mikrośrodkach...”

[O mikrośrodkach artystycznych w Polsce działających na własnych zasadach oraz o robieniu wystaw w dworcowej hali](#) – z Anną Mituś rozmawia Marta Czyż

[Ambasadorki i koleżanki](#). Rozmowa z kuratorkami galerii

Sandra

Zofia Nycz

[Galeria Wschodnia – biografia miejsca](#)

Tomasz Załuski

[Łatwo i tak nie będzie](#). Rozmowa z Joanną

Rzepaką-Dziedzic (Galeria Szara)

Martyna Nowicka

[Kabaret i zadymka](#). Rozmowa z Galerią Kubel

Piotr Policht

Wystawy dotyczące działań kolektywnych

[Peer-to-Peer](#). Praktyki kolektywne w nowej sztuce, MS2 (Łódź)

[Cała Polska](#). Wyprawa do źródeł sztuki, BWA Wrocław

Targi sztuki

[SUPERMARKET Stockholm Independent Art Fair](#)

Galerie niezależne – zapis czatu

Udostępniamy zapis czatu bez ingerencji. Należy zaznaczyć, że nie wszystkie miejsca są prowadzone w formule omawianej podczas wykładu. Obok galerii niezależnych i artist-run-spaces wymieniono tu wiele galerii miejskich, samorządowych lub pełniących funkcję galerii „przy okazji”. Jest to jednak bardzo ciekawy i szeroki spis miejsc prezentujących sztuki wizualne i zapewne każde z nich zasługuje na uwagę! Dziękujemy za stworzenie tej listy wszystkim zaangażowanym! :)

From macbookpro To All Panelists: Jak zapomnieć w Krakowie

- 12:12:24 From [redacted] To All Panelists: mds wroclaw
- 12:12:25 From [redacted]: Galeria Wracam Na Chatę
- 12:12:27 From [redacted] To All Panelists: Galeria U mi się kojarzy która już nie istnieje
- 12:12:30 From [redacted] To All Panelists: jak zapomnieć
- 12:12:30 From [redacted] To All Panelists: Kana Art galeria w Zaułku Gdańsk
- 12:12:30 From [redacted] To All Panelists: śmierć frajerom, śmierć człowieka, kiedyś różnia
- 12:12:33 From [redacted]: Galeria Wolne Pokoje
- 12:12:33 From [redacted] To All Panelists: JEST we Wrocławiu, do zeszłego roku jeszcze był CAVE
- 12:12:36 From [redacted] To All Panelists: Gdańsk – galeria UL, wolne pokoje
- 12:12:36 From [redacted] To All Panelists: Próżnia, Obrońców Stalingradu
- 12:12:38 From [redacted] To All Panelists: jest
- 12:12:38 From [redacted] To All Panelists: Galeria u Agatki
- 12:12:40 From [redacted] To All Panelists: Galeria Jak Zapomnieć
- 12:12:41 From [redacted] To All Panelists: dopisujcie miasta

- 12:12:42 From [REDACTED] To All Panelists:
Galeria PWW – Zielona Góra
- 12:12:42 From [REDACTED] To All Panelists:
Cave (Chwilowo nie działa, artyści są w Norwegii),
Galeria JEST
- 12:12:43 From [REDACTED] To All Panelists: Galeria Pruszkoff
- 12:12:44 From [REDACTED] To All Panelists: próżnia,
obrońców stalingradu
- 12:12:45 From [REDACTED] To All Panelists:
Galeria Fwd: – Poznań
- 12:12:46 From [REDACTED] To All Panelists: do nazw miejsc
- 12:12:48 From [REDACTED] To All Panelists:
Galeria Leśny Ogród w Lanckoronie
- 12:12:48 From [REDACTED] To All Panelists:
galeria jak zapomnieć
- 12:12:49 From [REDACTED] To All Panelists:
Galeria śmierć frajerom
- 12:12:51 From [REDACTED]: ig/galeriawracamnachate
- 12:12:52 From [REDACTED] To All Panelists: LAW,
Śmierć człowieka
- 12:12:52 From [REDACTED] To All Panelists:
Galeria Kiedyś To Będzie
- 12:12:52 From [REDACTED]: Łęctwo, DOMIE, LUKA
- 12:12:55 From [REDACTED] To All Panelists: Kraków – Henryk
Galeria, kiedyś Galeria Bezdomna
- 12:12:55 From [REDACTED] K. To All Panelists: Galeria UI
- 12:12:56 From [REDACTED] To All Panelists: galeria Pauza
- 12:12:57 From [REDACTED] To All Panelists: WROCŁAW:
Wykwit, Galeria Jest, Pracownia Food Think Tank,
Złoty Kiosk
- 12:12:57 From [REDACTED] To All Panelists: niedługo otwieramy
Galeria Rama w jednej z poznańskich kamienic
- 12:12:59 From [REDACTED] To All Panelists: Jak Zapomnieć,
Potencja Kraków
- 12:12:59 From [REDACTED] Przerwało mi połączenie,
czego dotyczyło pytanie?

- 12:13:02 From [redacted] To All Panelists: Galeria Nośna <3 @fundacja_nosna. wspaniałe miejsce!
- 12:13:03 From [redacted] To All Panelists: Galeria śmierć frajerom
- 12:13:05 From [redacted] To All Panelists: Stroboskop
- 12:13:07 From [redacted] To All Panelists: Galeria u Agatki (Wrocław)
- 12:13:08 From [redacted] Galeria 13
- 12:13:09 From [redacted] To All Panelists: Galeria Przedpokój <https://www.instagram.com/galeriapředpokoj/>
- 12:13:11 From [redacted] To All Panelists: KIPISZ Łódź
- 12:13:11 From [redacted] To All Panelists: Bema 20 Tarnów
- 12:13:14 From [redacted] To All Panelists: Stan Użytku – Bydgoszcz (już nie funkcjonuje, ale działała tymczasowo przez 2 lata przy ul. Śniadeckich 4 w Bydgoszczy)
- 12:13:15 From [redacted] To All Panelists: niezależnych galerii w Twoim mieście
- 12:13:16 From [redacted] To All Panelists: Pawilon 5, Spokojna 15 Warszawa https://www.instagram.com/pawilon_5/
- 12:13:18 From [redacted] To All Panelists: undergroundowych
- 12:13:23 From [redacted]: Scena Otwarta
- 12:13:24 From [redacted] To All Panelists: mieście
- 12:13:27 From [redacted] To All Panelists: Galeria 13 w Cieszynie
- 12:13:34 From [redacted] galeria kaplica https://www.facebook.com/aspkaplica/?eid=ARDqKdQB-gDidNvNW7uSvCNDS55e32XE1R3xCn4OZT2gGk5_L_2sB8ifL_8cSksgGgJaDGcJYID14efl
- 12:13:36 From [redacted] a To All Panelists: Galeria Przedpokój, Obszar Wspólny, Galeria Czynna, Galeria Wy
- 12:13:44 From [redacted] To All Panelists: <https://www.facebook.com/galeriakiedystobedzie/>

- 12:13:45 From [redacted] To All Panelists: galeria naga
- 12:13:46 From [redacted] To All Panelists: <http://kana-art.pl/>
- 12:13:54 From [redacted] To All Panelists:
Domie, Poznań
<https://www.facebook.com/DOMIE53A/>
- 12:13:54 From [redacted]: „Jest Galeria” Wrocław
i #nfcdeb: „obnośny” festiwal sztuki cyfrowej
<https://www.facebook.com/nfcdeb>
- 12:13:57 From [redacted]: ig: wolne_pokoje
- 12:13:59 From [redacted] To All Panelists: Kwaciarnia Grafiki –
raz na jakiś czas zmienia się w miejsce wystawowe,
były wystawy m.in. Gomulickiego, m-city
- 12:14:02 From [redacted] To All Panelists: meok Łódź
- 12:14:07 From [redacted] To All Panelists: kaplica już nie istnieje
- 12:14:09 From [redacted] To All Panelists: Galeria Próznia ig:
proznia.gallery
- 12:14:11 From [redacted] To All Panelists: W Katowicach
była galeria „Nie zastawiać!!!”, najpierw
w dawnym lokalu po produkcji kapeluszy niedaleko
Mariackiej, po zalaniu na krzywej. obecnie nie ma
żadnych info o działalności
- 12:14:20 From [redacted] To All Panelists:
<https://www.instagram.com/kiedystobedzie/>
- 12:14:29 From [redacted] To All Panelists: Garaż przy Plater 4
<https://www.instagram.com/garazgaraz4/>
- 12:14:45 From [redacted]: Różne wydarzenia na
Osiedlu Jazdów w Warszawie
- 12:15:08 From [redacted] To All Panelists:
Złoty Kiosk na Ołbinie :)
- 12:15:28 From [redacted] To All Panelists: Próznia –
https://www.facebook.com/prozniagallery/?__tn__=%2Cd%2CP-R&eid=ARAPnMUQq5mUVcRuyQNIspWpRFnw6yon1u665cdSmY78HmPFIpa4_Uo_4HnyzSPCIKOFxWD1mIjogsogKIEDYŚ%20BĘDZIE – <https://www.facebook.com/galeriakiedystobedzie/>

- 12:15:39 From [redacted] To All Panelists: otwarta
papiernia w jeleniej gorze
- 12:16:07 From [redacted] wydawnictwo bomba ;) ig/fb: @
wydawnictwo.bomba polecanko – trwa open call
- 12:16:28 From [redacted] To All Panelists: Ostrov
- 12:16:36 From [redacted] To All Panelists:
SoaceTime Performance (STP) – może nie tyle gale
ria co formuła spotkań performerskich odbywa
jących się w określonym czasie i przestrzeni
organizowanych za pomocą wydarzeń na fb.
Więcej info – strona spacetime performance na fb.
- 12:16:46 From [redacted] To All Panelists: galeria
KINO
- 12:17:00 From [redacted] To All Panelists: galeria śmierć
frajerom i kościół nihilistów
- 12:17:07 From [redacted]
Pawilon 5 – <https://www.facebook.com/Pawilon-5-100960291486831/>
- 12:17:21 From [redacted] To All Panelists:
ONE Project – różne lokalizacje, promowanie młodych artystów, nastawienie na slow art movemenet – <http://www.one-project.co.uk/> / @one.project.london (działamy w Londynie, ale jesteśmy z PL:))
- 12:18:05 From [redacted] To All Panelists: Galeria Kino
Wrocław <https://galeriakino.pl/o-galerii/>
- 12:18:27 From [redacted] To All Panelists: Konkurs Młode
Opole w Aneksie GSW w Opole (promowanie młodych artystów, wynagrodzenie)
- 12:19:11 From [redacted] To All Panelists: aktualnie Sandra
zajmują się z nią studenci ASP w Warszawie
w ramach zajęć z Dominika Olszowy
- 12:19:47 From [redacted] To All Panelists: Kiedyś to Będzie
<https://www.facebook.com/galeriakiedystobedzie/>
- 12:20:07 From [redacted] To All Panelists: Kraków to też
Pod Kopułą?
- 12:20:16 From [redacted] To All Panelists: Kościół Nihilistów –
<https://www.instagram.com/thenihilistchurch/>

- 12:20:16 From [REDACTED]: To All Panelists: jak nazywała się galeria w domku działkowym w |Wa-wie?
- 12:20:45 From [REDACTED] To All Panelists: freedom w szczecinie
- 12:21:07 From [REDACTED] Galeria UI w Gdańsku
- 12:22:10 From Artysta – Zawodowiec To Lukasz and All Panelists: ROD
- 12:22:27 From [REDACTED] To All Panelists: dzieki
- 12:23:00 From [REDACTED] To All Panelists: galeria Labirynt w Lublinie
- 12:24:12 From [REDACTED] To All Panelists: Znacie coś w Lublinie?
- 12:24:59 From [REDACTED] To All Panelists: Galeria BWA <http://www.bwa.walbrzych.pl/>, Galeria Sztuki Współczesnej Stara Kopalnia <https://starakopalnia.pl/wystawy-biezace/>, Galeria Biblioteki pod Atlantami <https://atlanty.pl/spojrz-widze>, <https://www.facebook.com/Pod-pretekstem-art-cafe-186714238071792/>,
- 12:26:42 From [REDACTED] To All Panelists: śmierć frajerom, kościół nihilistów
- 12:26:46 From [REDACTED] galeria śmierć frajerom jeszcze oczywiście
- 12:27:35 From [REDACTED] To All Panelists: nie wiem czy padła nazwa, ale jest jeszcze JEST we Wrocławiu
- 12:28:20 From [REDACTED] To All Panelists: <https://foodthinktank.pl/> <https://www.facebook.com/pracowniafoodthinktank/>
- 12:30:48 From [REDACTED] W Rzeszowie funkcjonuje Pracownia Aktywności Wszelakich. Poza wystawami robią też wykłady i warsztaty. Chyba jedyna taka inicjatywa na mega konserwatywnym i prawicowym podkarpaciu
- 12:31:37 From [REDACTED]: i BWA drewniana w Świdniku warto obserwować
- 12:31:47 From [REDACTED] To All Panelists: Alabastro – Aleksandra Kosakowska, Katowice

- 12:31:54 From [REDACTED] To All Panelists: galeria Naga, Warszawa
<https://www.instagram.com/galerianaga/>
- 12:32:03 From [REDACTED] galeria Jana Rylke na Ursynowie, w prywatnym mieszkaniu
- 12:32:27 From [REDACTED] To All Panelists: Galeria Gilotyna, Szczecin – Piwnica Kany
- 12:32:40 From [REDACTED] To All Panelists: „gwar” w Katowicach :)
- 12:34:31 From [REDACTED] To All Panelists: Piotrowska-Szczęśniak Atelier – pracownia i przestrzeń wystawiennicza w Krakowie
- 12:35:15 From [REDACTED] To All Panelists: Pracownia Piastowska 1 w Katowicach. Na razie chyba zawieszona działalność.
- 12:37:11 From [REDACTED] To All Panelists: Minus1. artspace w Katowicach
- 12:37:36 From [REDACTED] To All Panelists: „Czarna Owca” galeria kawiarnia w Lanckoronie, „Cafe Pensjonat” też wystawia
- 12:38:41 From [REDACTED] To All Panelists: Ooo super ^^ Tak, Piast poznać Małgosię. :)
- 12:39:26 From [REDACTED] To All Panelists: W Krakowie chyba też Spółdzielnia „Ogniwo”
- 12:39:59 From [REDACTED] To All Panelists: ministerstwo też dla kół naukowych daje
- 12:45:30 From [REDACTED]: galeria Kiedyś To Będzie
- 12:45:35 From [REDACTED] Kołorking Muzyczny
- 12:45:43 From [REDACTED] To All Panelists: w Katowicach była jeszcze kiedyś galeria „Dwie lewe ręce”
- 12:45:55 From [REDACTED] To All Panelists: Galeria U Agatki we Wrocławiu
- 12:47:39 From [REDACTED] To All Panelists: https://www.instagram.com/self_house_residency/
- 12:49:38 From [REDACTED] To All Panelists: TKD?
- 12:49:49 From [REDACTED] To All Panelists: BWA Drewniana

- @bwa.drewniana93 Świdnik
KOT @galeriaKOT Lublin
- 12:51:22 From ██████████ To All Panelists: Kreaktywna –
Kraków
- 13:00:20 From ██████████ To All Panelists:
a ma ktoś info na temat tego „Kołorkingu
muzycznego”?
- 13:03:24 From ██████████ To All Panelists: TŁO w Katowicach
wynajmują architekci
- 13:03:49 From ██████████ To All Panelists: i czasem
współpracują z artystami wizualnymi, głównie
performerami :)
- 13:05:52 From ██████████ To All Panelists:
<https://www.facebook.com/tlo.background/>
- 13:06:17 From ██████████ To All Panelists: chociaż pardon,
były tam kiedyś koncerty :)
- 13:09:17 From ██████████ To All Panelists: i „Sto lat Bauhausu” :)

Adelina Cimochowicz

Aktywizm i DIY (cz. 2)

Rebecca Solnit

„Nadzieja tkwi w założeniu, że nie sposób przewidzieć, co się stanie w przyszłości, i że w tej szczelinie niepewności powstaje przestrzeń do działania”.

Czym jest aktywizm?

Aktywizmem można nazwać postawę wobec życia realizującą się w działaniu na rzecz zmiany dotychczasowego stanu rzeczy, w walce o prawa człowieka, istot nieludzkich lub całych ekosystemów. Połączenie kompetencji artystycznych z wrażliwością na kwestie społeczne zdecydowanie powiększa pole możliwości realizacji takich działań. Zwykle zwiększa też ich szanse na szeroką widzialność – jak było w przypadku „[Granicy Pogardy](#)”, czyli pierwszego performansu feministycznego kolektywu akcjonistycznego Czarne Szmaty. Odbył się on 3 października 2016 roku w ramach Ogólnopolskiego Strajku Kobiet i polegał na zablokowaniu ruchu ulicznego za pomocą dwudziestometrowego transparentu. Wykorzystywanie języka sztuki sprawia, że wiele akcji czy protestów zdecydowanie głębiej porusza nas emocjonalnie. Za przykład może tu posłużyć uliczny [koncert orkiestry z Santiago](#), wykonującej requiem dla osób zamordowanych podczas antyrządowych protestów w Chile w październiku 2019 roku.

Zaangażowanie środowiska artystycznego w działania i akcje, które dziś nazywamy aktywizmem, ma długą historię. Podobnie było z wykorzystywaniem w przeszłości strategii artystycznych w protestach i innych formach wyrażania społecznego sprzeciwu. W teorii nazywamy to performatyką protestu, a w praktyce wychodzimy tysiącami na ulice z czarnymi parasolkami, albo przebrani za niedźwiedzie brunatne [okupujemy siedzibę Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych](#). Aktywizm to również w ogromnym stopniu niewidzialna praca wielu aktorów – organizowanie pomocy dla osób czy istot znajdujących się w sytuacjach kryzysowych i wspieranie ich.

Za przykład takiej praktyki może posłużyć działanie artystki i aktywistki Pamelii Bożek, która pracuje z osobami z doświadczeniem uchodźstwa i migracji. W jednym z zamkniętych ośrodków organizuje ona regularne warsztaty, w ramach których powstają Notesy z Łukowa – robione przez grupę kobiet zeszyty, które można kupić w różnych miejscach w Polsce, od przygaleryjnych księgarni po warszawską [Kooperatywę Spożywczą Dobrze](#). Poprzez swą praktykę Bożek chce dawać narzędzia do pracy osobom w kryzysie, jednocześnie wspierając je i sprawiając, że ich głos może zostać wysłuchany. Podobnie działa Kuchnia Konfliktu, warszawska restauracja, w której tradycyjne dania z regionów swojego pochodzenia serwują osoby z doświadczeniem uchodźstwa i migracji. Tworzenie stałych miejsc pracy to strategia, którą przyjęła również artystka Alicja Wysocka, która we współpracy z fundacją Pamoja założyła w kenijskim slumsie w Nairobi spółdzielnię [Ushirika](#).

Inną formą działania, niebędącą stałą, regularną pracą, jest organizacja protestów i uczestnictwo w nich. O ochronę ostatnich naturalnych rzek Europy walczy Cecylia Malik, krakowska artystka, współtwórczyni kolektywu Siostry Rzeki, będącego częścią stricte aktywistycznej koalicji [Ratujmy Rzeki](#). Malik jest również inicjatorką akcji [Matki Polki na Wyrebie](#). Jej działania można by, jeśli się lubi to określić (ja niekoniecznie), nazwać aktywizmem – połączeniem sztuki i aktywizmu. Są przemyślanymi performan-

sami, estetycznymi wydarzeniami, jednocześnie precyzyjnie wyrażającymi postulaty, o które walczą wspierane przez nią inicjatywy. Na różnego rodzaju protestach, nie tylko związanych z ochroną środowiska, lecz skierowanych przeciwko różnorodnym formom przemocy, pojawiają się Żubrzyce, anonimowa grupa artystyczna występująca w strojach tych parzystokopytnych ssaków. Kolektyw Żubrzyce mówimy NIE powstał w 2017 roku w reakcji na ogólnopolski Czarny Protest. W tym kontekście nie można oczywiście pominąć także Guerilla Girls – amerykańskiej kobiecej grupy działającej od 1985 roku, również anonimowej, występującej w gorylich maskach. Istotna różnica między nimi a Żubrzycami, poza rozpoznawalnością w międzynarodowym obiegu sztuki, to fakt, że Guerilla Girls w swoich działaniach odnoszą się wprost do świata sztuki, skupiają się na patologiach i niesprawiedliwościach w jego obrębie, Żubrzyce natomiast sprzeciwiają się im zarówno wewnątrz niego, jak i poza jego granicami.

Sztuka i aktywizm, czyli jak możemy zaszkodzić

Samo łączenie działalności twórczej z aktywizmem jest często bardzo wymagające i angażujące emocjonalnie. Łączy się z tym niestety również często zjawisko artwashingu, czyli wykorzystywania sztuki oraz jej twórców i twórczyń przez firmy, korporacje czy instytucje do wybielania swoich działań i wizerunku (słowo artwashing pochodzi od angielskiego terminu whitewashing, od czasownika to whitewash – wybielać). Za przykład może tu posłużyć historia opuszczonego już osiedla mieszkań socjalnych i komunalnych przy ulicy Dudziarskiej w Warszawie. Zbudowane tam przez miasto bloki mieszkalne pozbawione były ogrzewania

i ciepłej wody. By zapewnić w domu ciepło, mieszkańcy zmuszeni byli używać niebezpiecznych piecyków gazowych. Władze stolicy nigdy nie zdecydowały się na podłączenie bloków do centralnej sieci ciepłowniczej, pozostawały głuche również na inne potrzeby mieszkańców. Chcąc jednak pokazać opinii publicznej, że ich los nie jest im obojętny, odmalowały klatki schodowe oraz zaprosiły artystów do wykonania murali na szczytowych ścianach budynków osiedla. Ich realizacja spotkała się z ogromnym oburzeniem i sprzeciwem lokatorów – władze i artyści pozostali jednak obojętni na ich opinie. Murale zrealizowano. W końcu, po wielu latach, mieszkańców osiedla Dudziarska przeniesiono do innych domów, dziś bloki stoją opuszczone.

Mechanizmów wybielających jest więcej – poza artwashingiem możemy spotkać się także z greenwashingiem czy [pinkwashingiem](#) – oba mogą stanowić formę realizacji strategii artwashingu. Zjawisko, które możemy tłumaczyć jako „zazielenianie” czy „ekościenianie”, polega na wywoływaniu pozornego wrażenia, że dana korporacja czy instytucja działa w zgodzie z zasadami ekologii; często wyraża się to w deklaracjach o walce z katastrofą klimatyczną.

Jak działać?

Na to pytanie nie ma oczywiście prostych odpowiedzi. Możemy być jedynie bardzo uważne i 3 miliony razy sprawdzać, badać i zastanawiać się, czy to, co robimy, nie będzie miało przypadkiem odwrotnego efektu. Nie jest też tak, że działanie oddolne gwarantuje nam całkowitą przejrzystość, a każda współpraca ze zinstytucjonalizowanym podmiotem będzie zwiastowała porażkę. Jeśli mamy wątpliwości co do intencji danej instytucji czy firmy w związku z jakimś działaniem, sposobem na ich rozwianie będzie

dokładne (lub przynajmniej jak najbardziej rzetelne w ramach naszych możliwości) sprawdzenie, skąd pozyskuje ona środki na działanie – dotyczy to zwłaszcza organizacji pozarządowych, choć organizacje państwowe również wchodzą w kooperacje z prywatnymi firmami, więc dotyczy to także współpracy z instytucjami takimi jak chociażby urząd miasta. W przypadku firmy sprawdzimy, jak i na czym dane przedsiębiorstwo zarabia. Możemy również prześledzić działalność publiczną danej jednostki, dowiedzieć się, jakie wartości wspiera. W rzeczywistości często mamy na szczęście do czynienia także z inicjatywami artystycznymi, które przybierają formę przedsiębiorstw społecznych, co oznacza, że celem ich działalności jest również, a często głównie, wzmacnianie społeczności, osób w nim zatrudnionych czy w jakiś sposób je współtworzących. Taki model funkcjonowania realizuje na przykład londyńskie [Company Drinks](#), produkujące różnego rodzaju napoje gazowane, powstałe z inicjatywy artystki Kathrin Böhm.

Jedną z ciekawych praktyk, do której warto sięgnąć, jeśli rozważa się kwestie uwikłania artystów w globalne mechanizmy rynku, jest twórczość duńskiego artysty Renzo Martensa w Kongu i założonego przez niego [Institute for Human Activities](#). IHA działa na terenie byłej plantacji oleju palmowego, wcześniej należącej do korporacyjnego giganta Unilever, odpowiedzialnego za brutalną eksploatację ziemi i ludzi między innymi w Kongu. Ta sama firma w latach 2010–2012 finansowała w londyńskim Tate Modern projekt pod tytułem „The Unilever Series”. Jednym z artystów, którzy zrealizowali w jego ramach pracę, jest Mirosław Bałka. W wideo promującym wystawę mówi: „Slowly, step by step, you will start to touch darkness”. Faktycznie, można się tak poczuć, gdy odkrywa się sploty świata sztuki i wielkiego biznesu. Institute for Human Activities we współpracy z [Lusanga International Research Centre for Art and Economic Inequality](#) pracuje właśnie na rzecz odwrócenia modelu, w którym to wyzysk ziemi i pracowników plantacji jest źródłem finansowania sztuki, na rzecz wspierania poprzez sztukę procesu tworzenia nowego modelu ekonomicznego i ekologicznego: postplantacji.

Decydując się na działanie zaangażowane, pracujemy w celu, który jest bardziej złożony, nie koncentrujemy się wprost na naszej potrzebie ekspresji poprzez środki artystyczne. Tylko wiedząc, czego częścią jesteśmy, mamy szansę realnie wpływać na fragmenty całości, którą tworzymy.

Wykładowczynie radzą i polecają

Małgorzata Smagorowicz-Chojnowska

Lektury

Jakub Banasiak, [Zmęczeni rzeczywistością](#),
40 000 Malarzy, Warszawa 2009.

Piotr Bazyłko, Krzysztof Masiewicz,
[Przewodnik kolekcjonowania sztuki najnowszej 2](#),
Fundacja Sztuki Polskiej ING, Fundacja Bęc Zmiana,
Warszawa 2019.

Piotr Bazyłko, Krzysztof Masiewicz,
[77 dzieł sztuki z historią](#),
40 000 Malarzy, Warszawa 2010.

Łukasz Gorczyca, Łukasz Ronduda,
[W połowie puste](#),
Lampa i Iskra Boża, Warszawa 2011 (I wydanie);
Art Stations Foundation, Poznań 2013 (II wydanie).

Małgorzata Smagorowicz-Chojnowska
[Surpriz. Szkice ze spotkania z Lvem Powznerem](#),
„Magazyn Szum”, 22 listopada 2019, dostęp 2 maja 2020.

[The Art Market Report 2020](#), Art Basel & UBS,
dostęp 2 maja 2020.

Filmy

David Hockney. The Bigger Picture,
reż. Bruno Wollheim, 2009.

Gerhard Richter: Painting,
reż. Corinna Belz, 2011.

Peggy Guggenheim. Art Addict,
reż. Lisa Immordino Vreeland, 2015.

Diana Lelonek

Open calls na festiwale i nagrody

[Miesiąc Fotografii w Krakowie](#) – sekcja Show off

[Fotofringe w Krakowie](#)

[Fotofestiwal w Łodzi](#)

[TIFF Festival we Wrocławiu](#)

[Wro Biennale](#) (nabór co 2 lata)

[Przegląd Sztuki Survival we Wrocławiu](#)

[Festiwal „Młode Wilki” w Szczecinie](#)

[Nagroda KNAF \(Galeria Arsenał, Poznań\)](#)

Warto sprawdzić też przeglądy portfolio, które odbywają się przy okazji trwania TIFF Festival, Miesiąca Fotografii w Krakowie i Fotofestiwalu w Łodzi.

Kilka uwag o tym, jak przygotować portfolio

- **Layout portfolio powinien być jak najprostszy.**
Prosty font, układ stron w poziomie (na ekranie komputera tak lepiej się ogląda niż w pionie).
- **PDF powinien być lekki** – nie więcej niż 20 MB, tak żeby zmieścić się jako załącznik w mailu. Staraj się nie wysyłać portfolio WeTransferem – jeśli ktoś będzie chciał ściągnąć plik po tygodniu, link nie zadziała. Wyślij portfolio jako zwykły załącznik w mailu.
- **Zacznij od krótkiego wprowadzenia** – artist statement i biogramu, czyli kilku słów o sobie i o tym, czym się zajmujesz w sztuce, jakim medium się posługujesz, jaka tematyka Cię interesuje itd. Tekst powinien liczyć najwyżej kilka zdań. Podajemy w nim też datę urodzenia, informacje o ukończonych szkołach, listę najważniejszych wystaw (tych naprawdę najważniejszych)
- **Możesz dołączyć swoje zdjęcie** – to może być przydatne, na przykład gdy osoba, której wysyłasz portfolio, zna Cię z widzenia albo już kiedyś rozmawialiście – kiedy zobaczy zdjęcie, to sobie przypomni.
- **Portfolio nie musi być duże,**
powinno mieć maksymalnie 20 stron.
- **Zadbaj o dobrą jakość zdjęć,**
przy filmach podaj linki do Vimeo lub Youtube'a.
- **Na początku umieść kontakt do siebie:**
numer telefonu i e-mail.

- **Opisz swoją ścieżkę edukacji, listę wystaw i publikacji**, w kolejności: ukończone szkoły, wybrane wystawy indywidualne (chronologicznie od najnowszych do najstarszych), wybrane wystawy grupowe (chronologicznie od najnowszych do najstarszych).
- **Pokaż po kolei swoje realizacje** – najlepiej znów od najnowszych do najstarszych. Przy każdej realizacji umieść opis pracy (tytuł, technika, rok powstania, kilka zdań na temat koncepcji projektu – z czego wynika, jakie były Twoje inspiracje, co jest jego celem itd.). Tekst ma być krótki – pamiętaj, że nikt nie przeczyta długiego elaboratu :) – i nie powinien być interpretacją pracy, powinien za to zawierać dane techniczne. Umieść w nim także najważniejsze informacje, które mogą pomóc osobie oglądającej portfolio w pełniejszym zrozumieniu projektu na podstawie opisu i dokumentacji. Jeżeli masz już teksty z jakiejś wystawy danego projektu, napisane przez kuratora, to warto je wykorzystać (w całości lub fragmentach). Pamiętaj, żeby zawsze podpisać autora tekstu i podać, z jakiej wystawy pochodzi.
- **Bardzo ważny jest opis każdej pracy:** tytuł, rok, technika, wymiary: przy pracach 2D najpierw wysokość, później szerokość; przy pracach przestrzennych wysokość, szerokość, głębokość; przy wideo i pracach dźwiękowych format i czas trwania.
- Jeżeli Twój projekt był już gdzieś pokazywany, to koniecznie wrzuć do portfolio dokumentację ekspozycji oraz opis: gdzie i kiedy odbyła się dana wystawa, jaki nosiła tytuł, czy była to wystawa indywidualna, czy grupowa.

- **Postaraj się o porządną dokumentację fotograficzną** w przypadku instalacji, malarstwa, rzeźb czy obiektów – zdjęcie powinno przedstawiać cały obiekt (możesz też wrzucić kilka zdjęć pokazujących go z różnych stron) oraz kilka najważniejszych detali. To samo dotyczy dokumentacji całej ekspozycji – zrób zdjęcie ogólnego planu przestrzeni oraz detali.
- Jeżeli włączasz do portfolio pracę wideo, dźwiękową, animację lub film dokumentujący działanie performatywne, **umieść kilka screenshotów i podaj link do Vimeo lub Youtube’a**, gdzie umieszczony jest cały film lub jego fragment (trailer).
- **Nie bombarduj odbiorcy bodźcami** – portfolio powinno być czytelne i przejrzyste. Wybierz tylko najlepsze projekty. Nie ma sensu pokazywać w nim ćwiczeń z rysunku, aktów czy martwych natur z pierwszych lat studiów. Skup się na rzeczach ważnych, takich, które Cię w jakiś sposób reprezentują. Nie zagęszczaj stron – lepiej dać jedną czy dwie duże fotografie na stronie niż dziesięć malutkich. Lepiej, żeby jeden projekt zajął kilka stron, niż starać się wszystko upchnąć na jednej. Pamiętaj, że ktoś może oglądać Twoje portfolio na laptopie lub tablecie, a więc prawdopodobnie na dość małym ekranie. Warto, by zdjęcia, które chcesz pokazać, były takiej wielkości, żeby nie trzeba było się zastanawiać, co na nich jest.
- Jeśli wyśłasz portfolio do osoby mówiącej po polsku lub do instytucji czy galerii polskojęzycznej – wyślij wersję polską. Miej jednak przygotowane dwa oddzielne PDF-y, po polsku i po angielsku. Nie ma sensu robić portfolio dwujęzycznego.

Natalia Załuska

Jak poruszać się w świecie sztuki, żeby mieć dobry start?
Jak płynnie i szybko przejść z okresu studiów
do samodzielnego funkcjonowania po studiach?

Henri Matisse,
Taniec (I), 1909,
olej na płótnie

Studia to czas wypracowania podstaw naszych dalszych działań – musimy znać mechanizmy naszej pracy oraz tematyczny obszar zainteresowań, czyli stworzyć bazę, która umożliwi nam dobry start!

Powinniśmy sami wyznaczać sobie cele – ważne są małe kroki, rzeczy, które możemy sami zorganizować oraz osiągnąć. Jeżeli na wstępie postawimy sobie za cel rozpoczęcie współpracy z galerią, może to być trudne – ale z drugiej strony poprzez inne działania i aktywność możemy sprawić, że któraś z galerii sama się nami zainteresuje i będzie chciała nawiązać kontakt. Jeżeli wypracujemy sobie dobre CV, szanse na taką współpracę będą większe.

Artysta od samego początku powinien mieć pomysły i stawiać sobie wyzwania. Dzięki własnej aktywności można nie tylko zrealizować ciekawe projekty, odkryć źródła inspiracji, ale przede wszystkim zwrócić na siebie uwagę środowiska artystycznego.

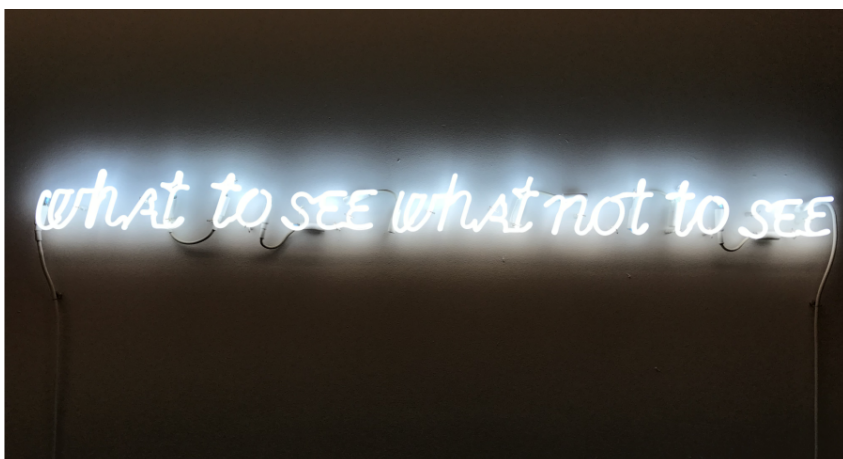
Już na etapie studiów dobrze zacząć zdobywać pierwsze niezależne doświadczenia. Może to być wyjazd na stypendium zagraniczne, zorganizowanie wystawy grupowej lub indywidualnej albo współpraca z innym artystą. Warto brać udział w konkursach, ubiegać się o nagrody i stypendia, znaleźć dla siebie pracownię, pojechać na rezydencję.

Ważna jest także orientacja w środowisku artystycznym oraz networking, czyli budowanie i podtrzymywanie relacji oraz proces wymiany informacji i możliwości.

Dobrze jest sprecyzować swoje cele, na przykład:

- „chciałbym stworzyć nowe prace”
- „chciałbym stworzyć instalację site specific w parku w pobliżu mojego domu, bo interesuje mnie interakcja z lokalną społecznością”
- „chciałbym mieć wystawę”
- „chciałbym pokazać swoje prace w galerii non profit, w studio kolegi, w lokalnym domu kultury”

Warto również zastanowić się, jak podzielić swój czas. Jaka proporcja jest właściwa? Jak opowiadać o swoich pracach? Jak wypromować nowy cykl prac? To pytania, które często mogą powracać do nas nawet na dalszych, bardziej zaawansowanych etapach naszej kariery zawodowej.

Maurizio Nannucci,
Co zobaczyć, czego
nie zobaczyć, 2017,
neon

Wizyta w pracowni, obecność w mediach społecznościowych i wypełnianie aplikacji to elementy naszej pracy, które musimy znać i rozumieć.

Wizyta w pracowni

Do pracowni zazwyczaj przychodzą różne osoby – na przykład kuratorka albo galerzystka – które chcą zobaczyć, czym zajmuje się artysta w ostatnim czasie. Powód wizyty może też być inny: kuratorka lub galerzystka przychodzą, ponieważ szukają twórców, których prace mogłyby zostać włączone do jakiejś konkretnej wystawy.

W każdej z tych sytuacji warto umieć rozmawiać o swojej pracy, planach i projektach, a samo takie spotkanie jest zwykle rodzajem konstruktywnej rozmowy, rzadziej krytyką (choć i to może się zdarzyć). Dobrze więc przygotować pracownię tak, żeby osoba, która składa w niej wizytę, mogła skoncentrować się na samych pracach. Czasem warto mieć dodatkowe materiały do rozdania: wizytówki, wydrukowane portfolio czy katalogi.

Heather Darcy
Bhandari, Jonathan
Melber, Art / Work,
Free Press, 2017
(fragment książki)

————— “It’s hard to get people to your studio, but it’s way harder to get them back a second time if you don’t wow them the first time. You should wait until you feel you’re ready and you have a really impressive group of pieces.”

Jane Hammond, artist, New York, NY

Aplikowanie do programów i o granty

Czy warto aplikować do wszystkich programów? Na początek dobrze jest zastanowić się nad sensem wysyłania zgłoszenia, jeżeli dany program z założenia skierowany jest do osób pracujących w innym medium niż Wy, jeżeli Wasza praca nie koresponduje z misją danego stypendium lub rezydencji albo Wasze dotychczasowe doświadczenia nie pasują do kryteriów wymienionych w ogłoszeniu.

Możecie zminimalizować ryzyko niepowodzenia, pomijając programy, które nie odpowiadają profilowi Waszej twórczości!

Co można kontrolo-
wać w aplikacji?

- zgodność z wymaganiami: wiek, ukończone studia, konkretne medium
- wysoka jakość zdjęć oraz tekstów w portfolio
- dobrze opisane dotychczasowe doświadczenia (zaznaczcie, że naprawdę zależy Wam na uczestnictwie w danym programie!)

Czego nie da się kontrolować?

- Wasze prace są zbyt podobne lub zbyt różne od prac innych aplikujących osób
- opinia jurorów / szczęście / kwestie budżetowe
- jurorzy z jakiegoś konkretnego powodu są zainteresowani innymi artystami

“When we talk about granting and grant prospecting in workshops, we talk about the fact that, as a visual artist, you need to think about what you need. Most people think they need cash, but cash doesn't happen all that easily. What happens more easily are things like time in a residency or connecting with other people. A lot of programs give you access to people or equipment you may not have otherwise.

“So we encourage people to think about it in the broadest sense. Who am I? What do I really need?”

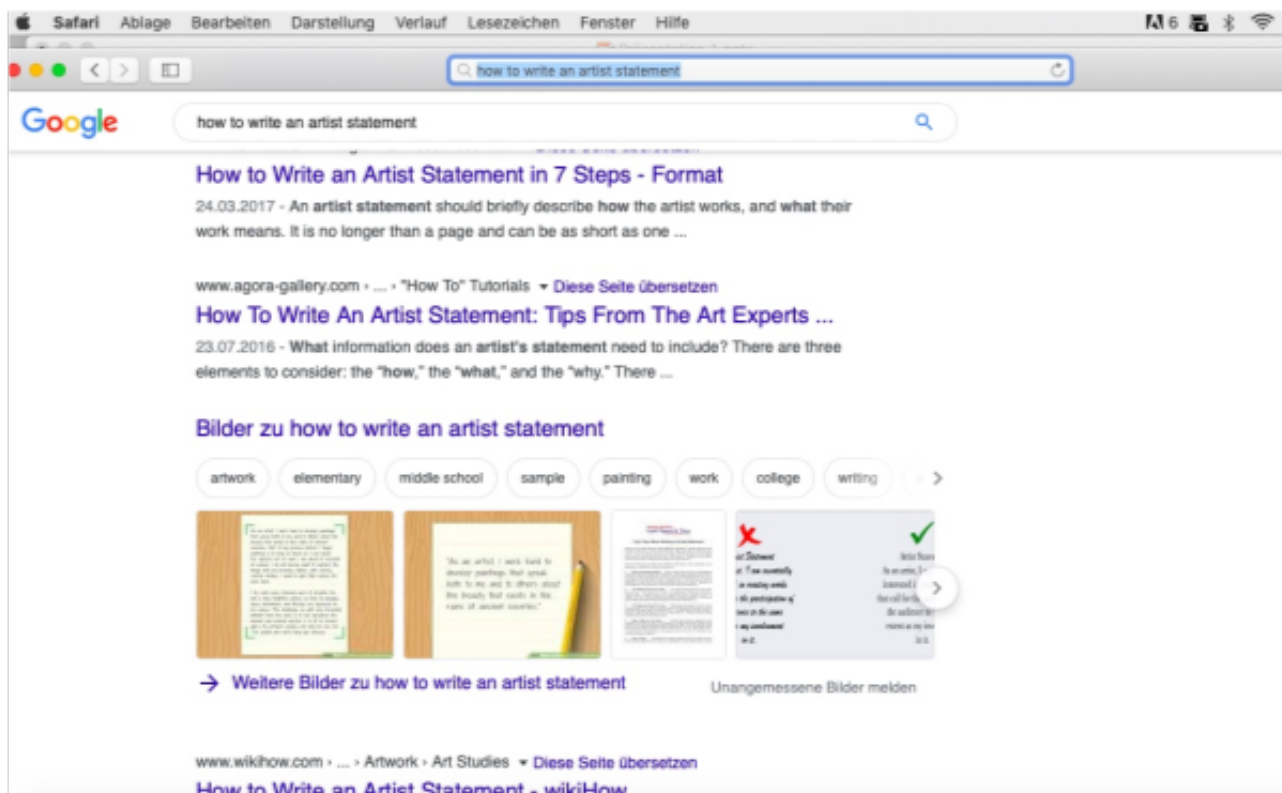
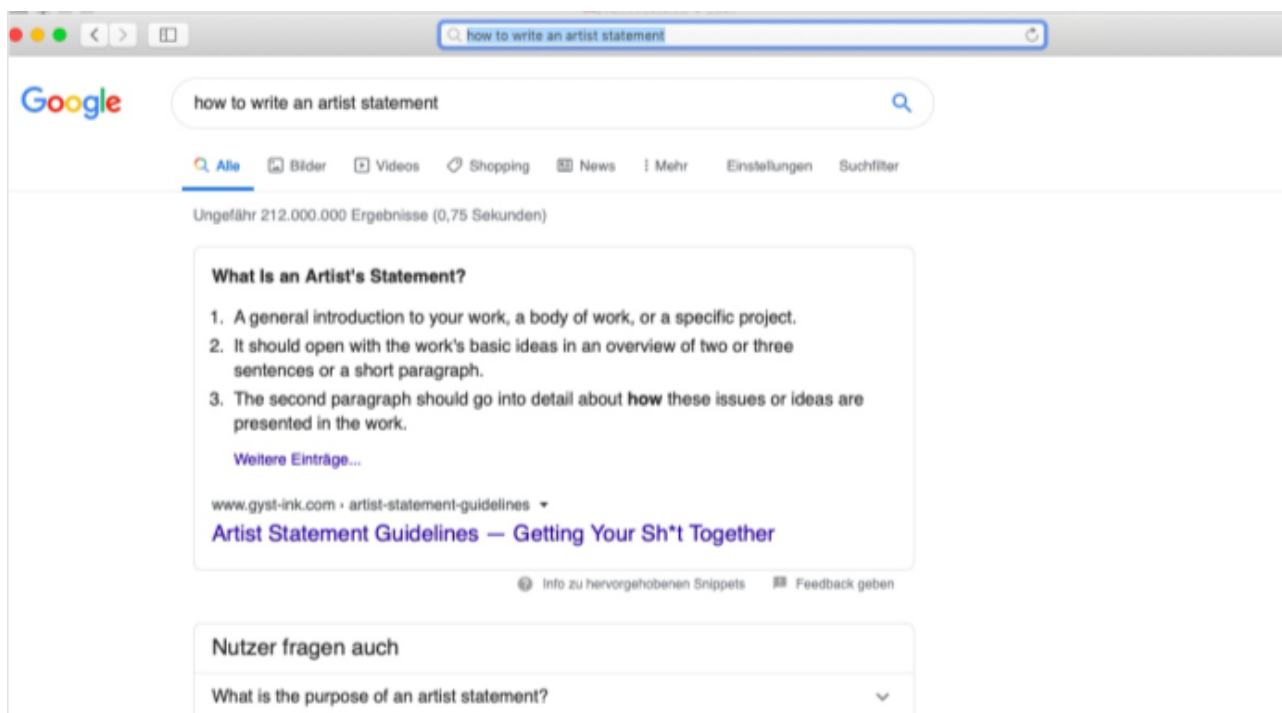
Christa Blatchford, artist, CEO, Joan Mitchell Foundation, New York, NY

Heather Darcy
Bhandari, Jonathan
Melber, Art / Work,
Free Press, 2017
(fragment książki)

Artist statement / FB / www / Instagram

Popracujcie nad komunikacją, networkingiem, możliwością zwrócenia na siebie uwagi, obecnością w środowisku, podtrzymywaniem kontaktów.

Strony www i media społecznościowe służą jako baza do wyszukiwania informacji na temat artystów i artystek, podpatrzenia, jak artyści ukształtowali swoją karierę, jak konstruują portfolio itp. To także baza do znalezienia informacji na temat galerii – ich programu, wystaw, reprezentowanych artystów, udziału w targach sztuki.

Ilustracje pochodzi z archiwum Natalii Załuskiej

Jak rozpocząć współpracę z galerią?

Heather Darcy
 Bhandari, Jonathan
 Melber, Art / Work,
 Free Press, 2017
 (fragment książki)

Współpraca z galerią wymaga umiejętności tworzenia więzi i współdziałania z innymi, pracy w grupie na rzecz osiągnięcia wspólnych celów, zespołowego wykonywania zadań i wspólnego rozwiązywania problemów.

Artysta, który chciałby nawiązać współpracę z galerią, powinien zajmować się sztuką cały czas, być otwarty na nowe możliwości i ścieżki rozwoju. Powinien zachowywać się profesjonalnie: umieć opowiadać o swojej sztuce, trzymać się ustalonych terminów, odpowiadać na maile i telefony.

Galerie chętnie podejmują współpracę z osobami, z którymi miały już bezpośredni kontakt. Dlatego lepiej najpierw bezpośrednio poznać samą galerię, jej otoczenie i prezentowanych w niej artystów, niż rozsyłać portfolio lub maile z pytaniami.

W trakcie współpracy ważny jest stały dobry kontakt – warto wspierać galerię, angażując się w jej program: przychodzić na wernisaże, aktywnie uczestniczyć w życiu środowiska artystycznego, dzielić się swoimi kontaktami. Więzy osobiste często przekładają się na owocną i długą współpracę.

Jeżeli rozpoczynacie współpracę z galerią, powinniście dostarczyć jej CV oraz bibliografię: materiały prasowe na Wasz temat, publikacje, listę osób, które profesjonalnie interesują się Waszą twórczością oraz zdjęcia najnowszych prac. Galeria ustali oraz będzie

regulować ceny sprzedaży, będzie się też starać, żeby sprzedane prace trafiły w dobre ręce.

Galeria, która decyduje się na współpracę, może mieć różne strategie – czasem pierwszym krokiem jest udział w wystawie zbiorowej, wystawa solowa lub udział w targach sztuki. Zwykle warunki współpracy omawia się ustnie, a podział zysków ze sprzedaży wynosi 50/50. Praca galerii nie ogranicza się do momentu zorganizowania wystawy – galeria powinna przez cały czas działać na rzecz artysty, promować jego twórczość, docierać do prywatnych kolekcjonerów oraz osób związanych z instytucjami. Współpraca jest zwykle długofalowa, a efekty widoczne są dopiero po latach.

Czego galeria nie zrobi za Was?

Galeria nie będzie dla Was składać wniosków o granty i stypendia (ale może w tym pomóc) – trzeba więc dbać o to, żeby mieć zapewnione miejsce do pracy (np. pracownię). Musicie być przygotowani na niespodziewane pytania o dostępne prace. Galeria nie zajmie się Waszymi podatkami ani ubezpieczeniem.

Co oferuje galeria?

Galeria zajmie się Waszą karierą, nawiązując kontakty z kuratorami oraz kolekcjonerami oraz sprawiając, że Wasza twórczość stanie się widoczna na scenie artystycznej. Poza tym powinna organizować Wam wystawy solowe raz na 2–3 lata oraz regularnie pokazywać Wasze prace na międzynarodowych targach sztuki.

Polecane linki

contemporarylynx.co.uk

artforum.com

artnet.com

magazynszum.pl

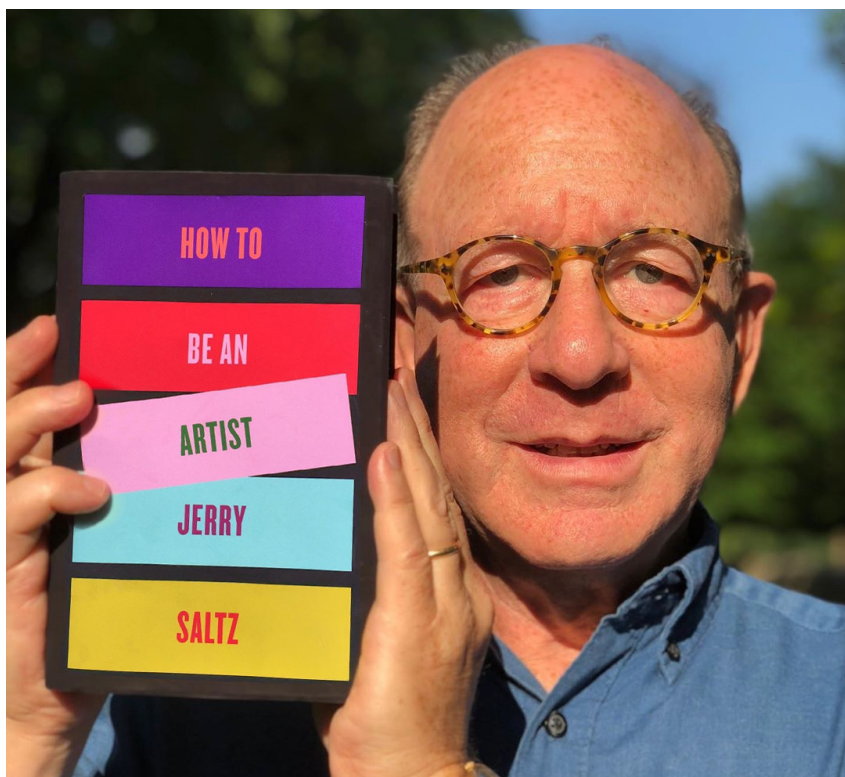
e-flux.com

buchhandlung-walther-koenig.de

[@jerrysaltz](https://www.instagram.com/jerrysaltz)

[@the_art_gorgeous](https://www.instagram.com/the_art_gorgeous)

Polecane książki

Jerry Saltz,
How To Be an Artist

- **Jerry Saltz, *How To Be an Artist***

“Inspiration leaps off the pages from Jerry Saltz’s new book on creativity. . . . This book is for the artist or non-artist, for the person who gets plain English, for the person who understands that practical talk can coax out the mystical messages that lie underneath.” –Steve Martin

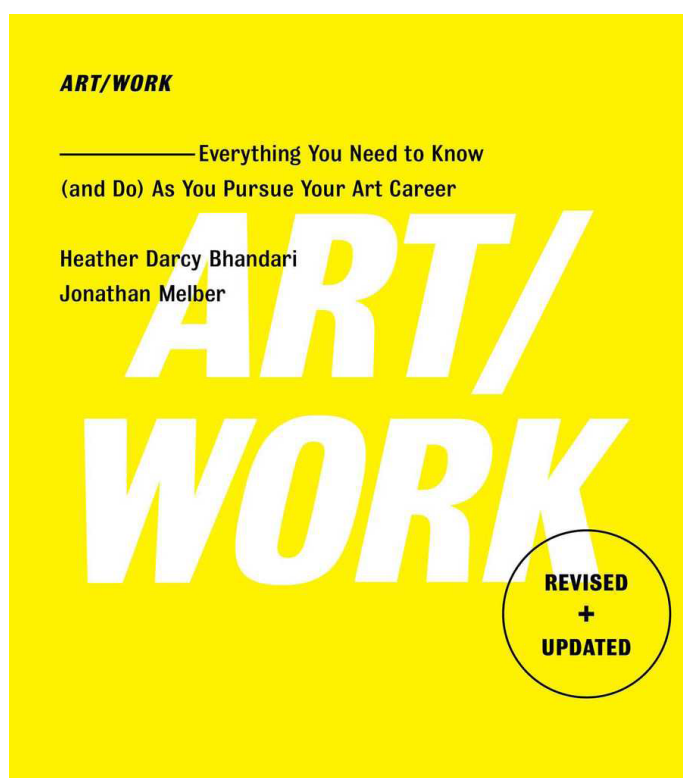
„Art has the power to change our lives. For many, becoming an artist is a lifelong dream. But how to make it happen? In *How to Be an Artist*, Jerry Saltz, one of the art world’s most celebrated and passionate voices, offers an indispensable handbook for creative people of all kinds.

From the first sparks of inspiration—and how to pursue them without giving in to self-doubt—Saltz offers invaluable insight into what really matters to emerging

artists: originality, persistence, a balance between knowledge and intuition, and that most precious of qualities, self-belief. Brimming with rules, prompts, and practical tips, *How to Be an Artist* gives artists new ways to break through creative blocks, get the most from materials, navigate career challenges, and above all find joy in the work.

Teeming with full-color artwork from visionaries ancient and modern, this beautiful and useful book will help artists of all kinds—painters, photographers, writers, performers—realize their dreams”.

penguinrandomhouse.com

Heather Darcy
Bhandari, Jonathan
Melber, *Art / Work*

- Heather Darcy Bhandari, Jonathan Melber, *Art / Work*

„The definitive, must-have guide to pursuing an art career—the fully revised and updated edition of *Art/Work*, now in its fourteenth printing, shares the tools artists of all levels need to make it in this highly competitive field.

Originally published in 2009, *Art/Work* was the first practical guide to address how artists can navigate the crucial business and legal aspects of a fine art career. But the rules have changed since then, due to the proliferation of social media, increasing sophistication of online platforms, and ever more affordable digital technology. Artists have never had to work so hard to distinguish themselves—including by making savvy decisions and forging their own paths. Now Heather Bhandari, with over fifteen years of experience as a director of the popular Chelsea gallery Mixed Greens, and Jonathan Melber, a former arts/entertainment lawyer and director of an art e-commerce startup, advise a new generation of artists on how to make it in the art world.

In this revised and updated edition, Bhandari and Melber show artists how to tackle a host of new challenges. How do you diversify income streams to sustain a healthy art practice? How can you find an alternative to the gallery system? How do you review a license agreement? What are digital marketing best practices? Also included are new quotes from over thirty arts professionals, updated commission legal templates, organizational tips, tax information, and advice for artists who don't make objects. An important resource for gallerists, dealers, art consultants, artist-oriented organizations, and artists alike, *Art/Work* is the resource that all creative entrepreneurs in the art world turn to for advice".

[amazon.com](https://www.amazon.com)

- Sarah Thornton, *Siedem dni w świecie sztuki* przeł. Małgorzata Kuliś, Propaganda, Warszawa 2011

„Siedem dni w świecie sztuki to wydany w dwunastu krajach bestseller wciągający czytelnika w hermetyczne środowisko artystów, marszandów, kuratorów i kolekcjonerów dzieł sztuki. Sarah Thornton na podstawie setek wywiadów i spotkań z najważniejszymi przedstawicielami niezwykle ceniącej sobie dyskrecję branży artystycznej stworzyła pionierski reportaż pozwalający każdemu z nas zajrzeć za kulisy działalności wielkich światowych muzeów, galerii sprzedających prace za miliony dolarów oraz do wnętrza pracowni ekscentrycznych twórców. Napisana niezwykle przystępnym i bogatym językiem książka stanowi fascynującą lekturę nie tylko dla ludzi zaznajomionych ze sztuką współczesną, ale też dla laików, którzy dzięki niej mogą wkroczyć w świat, gdzie czekają na nich jedynie

przyjemne, przełamujące stereotypy doznania. Złożona z siedmiu rozdziałów, z których każdy przedstawia inną część świata sztuki, książka rozpoczyna się dynamiczną relacją z aukcji sztuki współczesnej w Nowym Jorku, by następnie przenieść nas do zimnej sali wykładowej Akademii Sztuk Pięknych tylko po to, aby w następnym rozdziale zabrać na najważniejsze targi sztuki na świecie do Bazylei. W kolejnych rozdziałach wraz z autorką przyglądamy się rozdaniu nagród Turnera w słynnym londyńskim muzeum Tate, odwiedzamy redakcję

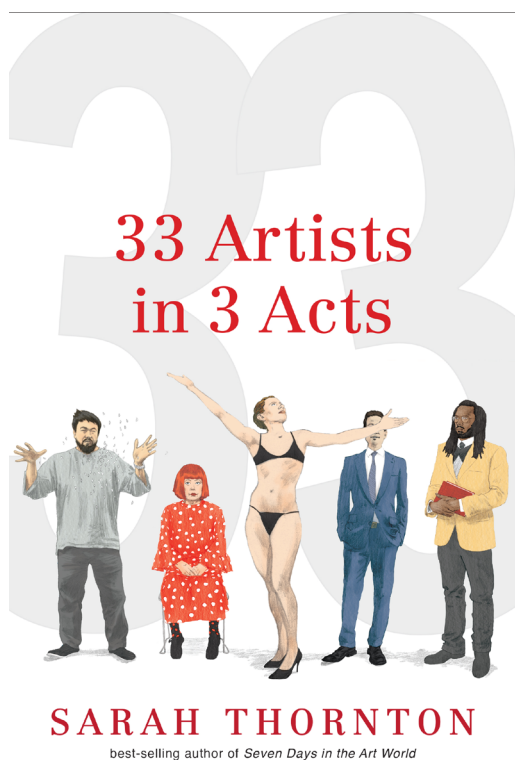
Sarah Thornton,
Siedem dni w świecie sztuki

prestżowego magazynu «Art Forum», składamy wizytę w japońskich pracowniach znanego ze współpracy z Kanye Westem artysty Takahashiego Murakamiego, aby ostatecznie znaleźć się w Wenecji nad brzegiem basenu w hotelu Cipriani – luksusowej przystani w czasie biennale sztuki dla największych postaci artystycznego świata”.

lubimyczytac.pl

- Sarah Thornton, *33 Artists in 3 Acts*

„The best-selling author of *Seven Days in the Art World* now tells the story of the artists themselves-how they move through the world, command credibility, and create iconic works.

Sarah Thornton,
33 Artists in 3 Acts

33 Artists in 3 Acts offers unprecedented access to a dazzling range of artists, from international superstars to unheralded art teachers. Sarah Thornton's beautifully paced, fly-on-the-wall narratives include visits with Ai Weiwei before and after his imprisonment and Jeff Koons as he woos new customers in London, Frankfurt, and Abu Dhabi. Thornton meets Yayoi Kusama in her studio around the corner from the Tokyo asylum that she calls home. She snoops in Cindy Sherman's closet, hears about Andrea Fraser's psychotherapist, and spends quality time with Laurie Simmons, Carroll Dunham, and their daughters Lena and Grace.

Through these intimate scenes, *33 Artists in 3 Acts* explores what it means to be a real artist in the real world. Divided into three cinematic "acts"-politics, kinship, and craft-it investigates artists' psyches, personas, politics, and social networks. Witnessing their crises and triumphs, Thornton turns a wry, analytical eye on

their different answers to the question “What is an artist?”

33 Artists in 3 Acts reveals the habits and attributes of successful artists, offering insight into the way these driven and inventive people play their game. In a time when more and more artists oversee the production of their work, rather than make it themselves, Thornton shows how an artist’s radical vision and personal confidence can create audiences for their work, and examines the elevated role that artists occupy as essential figures in our culture”.

bookdepository.com

- Hans Ulrich Obrist, *Krótką historia kuratorstwa* przeł. Martyna Nowicka, Ha!art, Kraków 2016

„Opowieść o niewidocznej praktyce pionierów kuratorstwa z całego świata uzupełnia znaną narrację o dziełach i ich genialnych twórcach. W rozmowach z Hansem Ulrichem Obristem ojcowie założyciele i matki założycielki dyscypliny, dyrektorzy i pracownicy muzeów i galerii, wolni strzelcy i twórczynie instytucji odtwarzają historię sztuki drugiej połowy XX wieku. Krótka historia kuratorstwa składa się z wywiadów z Johannesem Claddersem, Anne d’Harnoncourt, Wernerem Hofmannem, Walterem Hoppsem, Pontusem Hulténem, Jeanem Leeringiem, Lucy Lippard, Franzem Meyerem, Sethem Siegelaubem, Haraldem Szeemanem i Walterem Zaninem”.

lubimyczytac.pl

Hans Ulrich
Obrist

**Krótką historia
kuratorstwa**

Hans Ulrich Obrist,
*Krótką historia
kuratorstwa*

www.ingart.pl

Facebook: facebook.com/fsping

Instagram: [@ingpolishartfoundation](https://instagram.com/ingpolishartfoundation)

Fundacja Sztuki Polskiej ING